

Révész Istvánné Papp Klára

A SZEGEDI KÖZÉPISKOLÁK KISZ-SZERVEZETEINEK
TEVÉKENYSÉGE 1970-1980 KÖZÖTT

Bölcsészdoktori disszertáció

Szeged

1986

T a r t a l o m

Bevezetés	1. o.
I. fejezet	
A hetvenes évek politikai, gazdasági, társadalmi körülményei	4. o.
II. fejezet	
Az 1972-es oktatáspolitikai párthatározat végrehajtásának tapasztalatai a szegedi középfokú oktatási intézményekben	9. o.
III. fejezet	
A középiskolai mozgalmi élet sajátosságai 1970-1980 között	16. o.
1. A KISZ-szervezet jellemzői, alapvető feladata, szervezeti felépítése	16. o.
a./ A horizontális és vertikális szerveződés körüli viták	20.o.
b./ A pedagógus szerepe a tanulói KISZ-mozgalomban	32. o.

2. Az iskolai KISZ-élet munkaterületei,	
sajátosságai	36. o.
a./ Az eszmei, politikai nevelő-	
munka tapasztalatai	36. o.
b./ Demokratizmus a tanintézeti	
KISZ-szervezetekben	45. o.
c./ A tanulmányi mozgalom /TAM/	
területei, értékelése,	
következtetések	52. o.
 Befejezés	 63. o.
 Jegyzetek	 66. o.
 Felhasznált irodalom	 70. o.
 Mellékletek	 79. o.

"A világ ránk tekintve arra számít,
hogy vállalunk gondjából egy hazányit."

/Baranyi Ferenc/

B e v e z e t é s

A jövő nemzedékének nevelése az egész társadalom feladata. A társadalom ezt a feladatát csak a család és a nevelés két céltudatos, tervszerű és szakszerű tevékenységet folytató szervezetének, az iskola és az ifjúsági szövetség szoros együttműködésével képes teljesíteni.

Az elmúlt években jól érzékelhető változások következtek be az egész társadalomban, s ennek következtében az ifjúság társadalmi helyzetében is. Igen sokféle tényező játszik szerepet annak megítélésében, hogy a társadalom adott körülményei között végbemenő gazdasági - társadalmi folyamatokban miként alakul az ifjúság helyzete, milyen fő vonások formálják ideológiai arculatát és miként megy végbe politikai szocializációja. Az ifjúságnak vannak sajátos - az életkorából, érdeklődéséből, lehetőségéből, szokásaiból, értékeiből és problémáiból fakadó - jellemző vonásai. Így, ezen az alapon fogalmazódnak meg sajátos érdekei, és ezért beszélhetünk egy önálló társadalmi rétegről, az ifjúságról. Ugyanakkor a társa-

dalom struktúrális tagozódását tekintve nem alkot önálló réteget, hanem beépül a mai magyar társadalom osztály- és rétegszerkezetébe.^{/1/}

Megkülönböztetett figyelmet érdemel az 1957. március 21-én zászlót bontó egységes ifjúsági szervezeten, a Kommunista Ifjúsági Szövetségen /KISZ/ belül a középiskolás tanulóifjúság igen széles rétege, annál is inkább, mivel létszáma a nyolcvanas évek elejére tovább növekedett. 1982-ben az általános iskolai tanulmányaikat befejező tanulók 97 %-a tanult tovább a középfokú oktatásban.^{/2/}

Messze nem közömbös tehát, hogy milyen hatások érik az újra és a szélsőségekre is egyaránt leginkább érzékeny korosztályt, a 14-18 éveseket. Meghatározó és döntő, hogy milyen igények, lehetőségek és követelmények állnak velük szemben, amelyek világnézeti, erkölcsi értéket tartalmazó tevékenységre készítetik őket, s amelyekben nemcsak kifejeződésre jut a cselekvési normákhoz való viszonyuk, hanem formálódik is.

A szegedi középiskolák ifjúsági mozgalma a hetvenes években nagy lendületet vett, s e tevékenység értékeinek, korlátainak és tanulságainak levonása, a követendő hagyományok és módszerek csakúgy, mint a hibák feltárása segítséget is nyújthat a - megújulást feltétlenül igénylő - ifjúsági mozgalom szá-

mára.

A dolgozat alapvető célkitűzése a fentiekén kívül: oly módon végigvezetni és elemezni az ifjúsági mozgalom jellemző tevékenységi formáit, útkereséseit az adott időszakban, hogy azokból helyes és általánosítható, az oktató - nevelőmunkában hasznosítható pedagógiai következtetéseket lehessen levonni.

Jelen dolgozat szerzője a téma feldolgozásához az alapvető szakirodalmon túl forrásként kívánja felhasználni a vonatkozó állami-, párt- és KISZ dokumentumokat.

A társadalmi igényeknek megfelelő, s az 1970-es párthatározat által elindított korszerűsítési folyamat értelmezéséhez, a központi elképzelések kisebb szervezeti egységekben, közösségekben - városi, iskolai szinten - végbement változásainak elemzéséhez segédanyagként használja fel továbbá azokat a megyei, városi KISZ dokumentumokat, határozatokat, jegyzőkönyveket és jelentéseket, amelyek a KISZ Csongrád Megyei Bizottsága Politikai Képzési Központja /PKK/ dokumentumtárában találhatók meg.

Végül az elemzésnél, értékelésnél a dolgozat írója hasznosítani kívánja közel két évtizedes oktatási, nevelési, KISZ-tanácsadó tanári tapasztalatait.

I. fejezet

A hetvenes évek politikai, gazdasági, társadalmi körülményei

A hetvenes évek első felében a nemzetközi helyzetben lényeges változás ment végbe. A világpolitika fő irányzata az enyhülés lett, amely főként a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusán elfogadott békeprogram, a Szovjetunió és a szocialista országok közös erőfeszítéseinek eredménye. A békés egymás mellett élés politikája egyre inkább tért hódított. A nemzetközi életben kibontakozó enyhülés magyarázata abban lelhető, hogy a nemzetközi erőviszonyok jelentős mértékben megváltoztak a szocializmus, a béke és a haladás erőinek javára. Igaz, az imperializmus, a jobboldali reakciós erők provokációkkal, puccsal és más eszközökkel is próbálták megakadályozni a demokratizálódási folyamatot /Görögország, Portugália, Chile/. /3/

Az évtized második felében előretörtek a nemzeti felszabadító és demokratikus forradalmak, a nemzeti függetlenség kivívásáért és megszilárdításáért folytatott küzdelmek. /Vietnam, Kambodzsa,

Laosz, Angola, Eitópia, Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság stb./ Ujra a hidegháború jelei mutatkoztak.

A nemzetközi helyzetet befolyásoló tényező volt, hogy tovább mélyült a kapitalizmus általános válsága, éleződtek a tőkés országok belső ellentmondásai, erősödött az energia- és nyersanyagforrásokért, a piacokért egymással folytatott harcuk. A kapitalista világrendszer tartósan gyötrő pénzügyi válság, még a legfejlettebb tőkésországokban is jelentkező gazdasági megtorpanások, az infláció, a tartós és nagyarányú munkanélküliség súlyosbitja a dolgozók terheit, fokozza a politikai feszültségeket. Ezek a tények kedvezőtlenül hatnak a szocialista államokkal fennálló kapcsolataikra. /4/

Az évtized történelmi jelentőségű eredménye volt az európai biztonsági és együttműködési tanácskozás Helsinkiben, amely elősegítette a nemzetközi helyzet enyhülését. Ám nyomban Helsinki után egy újabb fegyverkezési hullám elindítására törekedtek. A fegyverkezésre fordított óriási összegek mind nyomasztóbb terheket rónak a népekre, pedig ezek csökkentésével jelentős anyagi eszközöket lehetne felszabadítani pl. a világ nyersanyag- és energia-problémájának megoldására, a közlekedés fejlesztésére, a föld egyes térségeiben az éhínség és a nyomor leküzdésére.

A nemzetközi politikai helyzet változásai igen erőteljes hatással vannak a világgazdaságra, amelyek változásai kihatnak mind a kapitalista országok, mind a szocialista illetve fejlődő világ gazdaságára és társadalmára.

A hetvenes évek során lényeges és a korábbiakhoz képest újszerű változások történtek a világgazdasági környezetben. Az évtized elején következett be a világpiaci árrobbanás, az olaj és az ehhez kapcsolódó nyersanyagok árának ugrásszerű emelkedése. Ez kétséggel csaknem minden fejlett ország gazdaságát kedvezőtlenül érintette. Hazánk gazdaságára is negatív hatást fejtett ki. A jelenség tartós folyamat volt, ezért egyre nagyobb mértékben vettünk részt a nemzetközi munkamegosztásban. A világgazdaságban bekövetkezett robbanásszerű technikai, tudományos fejlődés a magyar népgazdaságra is serkentőleg hatott /automobilizmus, elektronika, új típusú híradástechnikai eszközök, automata háztartási gépek stb megjelenése/.

"Az egyes országok társadalmának és gazdaságának fejlődése szoros kölcsönhatásban megy végbe. Ismeretes, hogy a gazdasági fejlődés teremti meg annak alapját, hogy a társadalom megfelelő bázison kibontakoztassa a benne rejlő energiákat, formálja a

társadalom osztály- és rétegszerkezetét, lehetővé tegye a társadalom gyorsuló ütemben növekvő igényeinek kielégítését, és mindezzel visszahatást gyakoroljon a gazdasági élet fejlődésére."/5/

Az is tény, hogy mind a gazdaságnak, mind a társadalomnak megvannak a sajátos belső fejlődési törvényszerűségei, amelyek befolyásolhatók ugyan, de hatásuk nem iktatható ki teljesen. Nemzetközi tapasztalatok is igazolják, hogy a társadalom szerkezetének változása, a társadalmi mobilitási folyamat a gyakorlatban egyidejűleg következik be a gazdaságban végbemenő változásokkal, s ezekből adódhatnak konfliktusok a társadalom, vagy olykor a gazdaság számára.

A mostani fejlettségünk időszakában az a leglényegesebb, hogy mennyire képes a magyar gazdaság és társadalom befogadni az új technikai, technológiai vívmányokat, amelyek a világban megjelentek. Ehhez megfelelő műszaki, szervezeti, szellemi és fizikai kultúrára, közgazdasági gondolkodásmódra, az új iránti fogékonyságra van szükség, amelyhez csak részben nőtt fel társadalmunk. Az elmúlt évtizedben a társadalom szerkezetében bekövetkezett változások elősegítik ezt a folyamatot, hiszen évről évre jelentősen növekedett a megfelelő alapképzettséggel, iskolai végzettséggel, műszaki kultúrával rendelke-

zók száma. /6/

Világszerte megnőtt az ifjúság aránya, súlya, szerepe az egyes társadalmakban. A hetvenes évtizedre a Föld lakosságának mintegy fele a fiatal korosztályhoz tartozott. Hazánkban a lakosság 45 %-a 30 éven aluli volt. /7/

Másik jelentős tendencia: az ifjúságon belül nőtt a diákifjúság aránya, amely elsősorban a tudományos - technikai forradalommal /TTF/ állt összefüggésben, s szerte a világban megkövetelte az oktatási reformok sorozatát.

Összességében a külső és a belső körülmények elemzése kapcsán megállapítható, hogy mind a nemzetközi, mind a hazai gazdasági, társadalmi, politikai viszonyokat tekintve kedvező feltételek, tendenciák közepette bontakozhatott ki az ifjúsági szervezet munkája az 1970-es évektől.

"Gyönyörű, ha az ember célba lát,
és el is éri azt tűzön-vizen át."

/Ibsen/

II. fejezet

Az 1972-es oktatáspolitikai párthatározat végrehajtá- sának tapasztalatai a szegedi középfokú oktatási-neve- lési intézményekben

A szocialista társadalom dinamikus fejlődése, a tudományos-technikai forradalom világméretű térhódítása az oktatásügyre éppúgy kihat, mint a társadalom bármelyik területére. Ezért is váltak szükségessé a közoktatási feladatok megoldására tett, széles skálájú központi erőfeszítések, noha a pedagógusok szinte átvehetetlen iramot éreztek mögöttük. A pedagógiai folyamat megújítása, eredményességének növelése főképp rájuk, a pedagógusokra hárul, s ez felfokozott intenzitású munkát, az új iránti fogékonyságot, alkotó tettekkészséget igényelt valamennyiőjüktől a párthatározat megjelenése óta.

1972. júniusában az MSZMP Központi Bizottsága széles körű előkészítés és elemzés után hozta meg hathatározatát az állami oktatás helyzetéről és fejleszté-

sének feladatairól. A párt X. kongresszusa azért foglalkozott az állami oktatással, mert az oktatási rendszerünk magasabb színvonalra emelése a társadalom szocialista fejlődésének, a gazdaság, a technika előrehaladásának alapvető követelményévé vált.

Az 1972-es határozat jól tükrözte az oktatásügy területén elért eredményeket, részletesen elemezte a gondokat, a problémákat és ezek alapján szabta meg a továbbhaladás fő feladatait.

Világos, hogy az egész állami oktatáson belül az általános iskola mellett a középfokú szakképzésre, a szakember képzésre, a középiskolák problémájára kell most megkülönböztetett figyelmet fordítani. Azaz a legfontosabb tennivaló az oktató-nevelő munka színvonalának emelése, a tananyag értelemszerű és talán gyökeres átalakítása, a módszerek korszerűsítése, a tanítási feltételek javítása, és az iskola belső életét jellemző demokratizmus fejlesztése.^{/8/}

1972. óta számos központi intézkedés, helyi erőfeszítés történt a célkitűzések megvalósítása érdekében, s a párt és az állami szervek jelentőségének megfelelően rendszeresen foglalkoztak a közoktatás fejlesztésének feladataival.^{/9/} 1982. őszén nevelési értekezleten fogalmazták meg az iskolák, kollégiumok a tantestületekre konkrétan lebontott helyi feladatokat.

Mit is tartalmazott a párthatározat?

A tanulók megfelelő terhelésének kialakítása érdekében a kötelező óraszám- és tananyagcsökkentést /pl. a közismereti tárgyak közül: magyar nyelv és irodalom, orosz nyelv, történelem, földrajz, fizika stb., amelyekhez a minisztérium útmutatókat állított össze/. A heti kötelező óraszámok mérsékelt csökkentése mellett a testnevelés óraszámát minden évfolyamon heti egy órásszámmal megnövelte.

A tanulók helyes világnézetének, marxista szemléletének kialakítását, szintetizálását célozta a Világnézetünk alapjai tantárgy bevezetése, amelyet több éves vita, bizonytalankodás után 1983-ban átmeneti megoldásként a Bevezetés a filozófiába tantárgy váltott fel. A kezdeti időben sok vitát váltott ki a közös írásbeli érettségi matematikából, abból a megfontolásból, hogy más a célja az érettségi vizsgának és más az egyetemi felvételinek. Fakultatív tantárgyak bevezetésére is az oktatáspolitikai párthatározat szellemében került sor.

Megjelentek az új Gimnáziumi és Szakközépiskolai Érettségi Vizsgaszabályzatok, és új Rendtartásokat jelentettek meg. Az új Rendtartásból adódó megváltozott feladatokat csak a testületi és ifjúsági demokrácia szélesítésével lehet hathatósan megoldani. Sor került

a középiskolákban az új Házirendek összeállítására is. Határozat született az átlagosztályzat megszüntetéséről, a házi feladatok maximálásáról.

Az 1973/74. tanévben az érettségi vizsgán osztályzat nélkül minősítették a tanulók érettségi feleleteit. A minősítés hármasskálája a következő volt: dicséretesen megfelelt, megfelelt, nem felelt meg. Ez a minősítés a tanári testületek heves ellenállását váltotta ki, hiszen a kettestől az ötösig mindenki a megfelelt kategóriába tartozott, ez pedig nem ösztönzött nagyobb tudás megszerzésére. A következő tanévtől vissza is állt az öt érdemjeggyel történő osztályozás.

Bevezetésre kerültek az új gimnáziumi és szakközépiskolai óratervek és tantervek is. Jelentős intézkedés született a pedagógusok óraszámának csökkentésében.

A határozat nyomán pezsgő munka indult meg az iskolai élet, az oktatás, a nevelés megújítása érdekében. Új oktatási formák, nevelési módszerek, irányítási megoldások, korszerűsített tantervek, és tankönyvek születtek. Ma már az is látható, hogy a tankönyvek egy része túlméretezett, illetve nehezen tanulható, nem veszi figyelembe a tanulók életkori sajátosságait. Mindez szükségessé teszi, hogy a tapasztalatok

alapján sor kerüljön az új tankönyvek tervszerű korrekciójára ...

Az oktatáspolitikai határozat megjelenése óta a szegedi középiskolákban számos területen történt előbbrelépés. Jelentősen bővült az iskolázás, ezen belül emelkedett a középfokon tovább tanuló fiatalok száma. Az 1972/73-as tanévhez képest az 1982/83-as tanévben 930 fővel nőtt a nappali tagozaton tanulmányokat folytatók száma /ld. 1. sz. táblázat/. A gimnáziumok és szakközépiskolák ez idő alatt 19, a szakmunkásképző intézetek pedig 27 osztállyal gyarapodtak, A hetvenes évek utolsó harmadában a demográfiai hullám miatt igen megnövekedtek az osztálylétszámok. Túljelentkezés a gimnáziumokban és bizonyos szakközépiskolákban tapasztalható, pl. iparművészeti, zeneművészeti, óvónői, egészségügyi, közgazdasági, kereskedelmi, autószerelői stb. szakokon.

A tárgyalt időszakban profilmódosításra is sor került. 1975-től középfokú lett az egészségügyi szakiskola, és 1978-ban szakközépiskolával bővült. 1974-től bevezetésre került a szakmunkások szakközépiskolája, 1978-tól működnek szakmunkásképzési célú szakközépiskolák. Ugyancsak 1978-tól középfokú lett a gép- és gyorsíró iskola, és híradástechnikai ágazat indult a Bebrits Lajos Szakközépiskolában. /10/

A középiskolák nagy figyelmet fordítanak a művelődési és továbbtanulási esélyegyenlőség biztosítására. Ennek ellenére csökkent a fizikai származásúak létszáma. Az okok között szerepel a társadalom osztályai, rétegei közötti mobilitás, a tudás presztizsének csökkenése, az anyagi elismerés hiánya. A középfokú tanintézetekbe felvett fizikai származású tanulók számát tekintve igen nagy az aránytalanság: az 1982/83-as tanévben a gimnáziumokban 32,9 %, a szakközépiskolákban 54,7 %, a szakmunkásképzőkben 70,45 %, a szakiskolákban 75,9 % a fizikai származásúak száma.

A tehetséggondozásnak is jól bevált formái funkcionálnak: szakkörök, csoportbontás, fakultáció, egyetemi előkészítők, FEB-levelezés, előkészítő táborok, rengeteg tanári munka, egyéni foglalkozás, tanulmányi versenyek stb.

A tehetséggondozás mellett a középiskolák kiemelt feladata a hátrányos helyzetű tanulók tanulmányi és neveltségi felzárkóztatása. Az első osztályokban tanév elején készített felmérések szerint a felvételt nyert tanulók 30-35 %-a felzárkóztatásra szorul, különösen matematikából, oroszról és helyesírásból.

Az oktatáspolitikai határozat és a KB-állásfoglalás végrehajtásában a kulcsszerep a pedagógusoknak jut, akiknek helyzete, terhelése, közérzete korántsem

lehet a társadalom számára közömbös. A túlterhelés nemcsak az óraszámokkal és a tanulócsoporthoz nagy létszámmal függ össze, hanem a tartalmi korszerűsítéssel, az oktatásban jelentkező új, magasabb követelményekkel is.

Oktatáspolitikánk eredményes megvalósítása csak akkor képzelhető el, ha a társadalom, a család és az iskola megfelelő összefogással és koordináltsággal végzi munkáját. Külön is aláhúzzuk a család felelősségét. A hetvenes években számos vita folyt arról, hogy kinek is kell elsősorban vállalnia a felelősséget a felnövekvő ifjúságért. Való igaz, hogy ez több-rétű feladat, de a család szerepe nem kérdőjelezhető meg.

A nyolcvanas években a legfontosabb oktatáspolitikai feladat az iskola oktató-nevelő munkájának folyamatban levő tartalmi-tantervi megújítása és a nagyobb létszámú gyermekkorosztályok színvonalas, általános iskolai és középiskolai képzésének egyidejű biztosítása. /11/

"Ami fél, azt el ne fogadd,
Egészet akarj, és egészet adj!"

/Ady Endre/

III. fejezet

A középiskolai mozgalmi élet sajátosságai 1970-1980 között

1. A KISZ-szervezet jellemzői, alapvető feladata, szervezeti felépítése

Az MSZMP KB 1970. februári ülésén hozott ifjúságpolitikai határozat hosszú távon iránytmutató alapidokumentum, amely átfogó rendszerbe foglalja a párt ifjúságpolitikai nézeteit, meghatározza a feladatokat.

Az Ifjúsági Törvényt követő években Szegeden az ifjúság helyzete jelentősen javult. Az ifjúság nevelésében kitüntetett szerepe van az iskolának és a tanárnak. A város életében meghatározó jelentősége van a diákok mozgalmi tevékenységének, már csak létszámaránya miatt is, hiszen az ifjúságon belül a diákság aránya magas.^{/12/} A fiatalok nagy többsége számára a tanulmányi idő, a diákélet időtartama

tizenegy-tizenkét év. A diákévek során kialakulnak, megszilárdulnak a legfontosabb személyiség- és jellemvonások. Ez az időszak az önmegismerés, a világhoz való viszony, az elképzelések, életcélok formálódásának az emberi kapcsolatok kialakulásának élményekben, érzelmekben gazdag periódusa. Nagyon lényeges tehát, hogy ebben a legfogékonyabb életszakaszban milyen hatások, impulzusok, élmények érik a fiatalokat, milyen példák formálják őket. Az ifjúság felkészítése, nevelése, társadalmi beilleszkedésének elősegítése az egész társadalom feladata. Ez mindenkitől céltudatos, összehangolt munkát igényel.

Az ifjúsági szövetség fő feladata változatlanul az, hogy képviselje és hirdesse a párt politikáját, nyerje meg a társadalmi célok érdekében az ifjúságot, cselekvően, felelősséggel képviselje és védje is a fiatalok érdekeit.

Az 1970-1975 közötti időszak az országos helyzetet tekintve is, de Szegeden is a dinamikus változások időszaka volt a közoktatásban.

Nem véletlen, hogy az 1970-es ifjúságpolitikai határozat nagy figyelmet szentelt a középiskolások nevelésének, társadalmi, közéleti tevékenységének. E diákfiatalság életkori, társadalmi helyzetéből számtalan olyan vonás adódik, amelynek felvázolása lényeg-

ges. Az egyik legjellemzőbb éppen az, hogy ez az ifjúság beleszületett a szocializmusba, "nem vivta meg értük a maga harcát, nem adott és nem kapott értük sebeket". /13/

Másrészt az iskolai életforma részben passzív befogadó jellege, az igazán hatékony, életteli önkormányzás gyakori hiánya gyengíti önállóságukat és öntevékenységet. Életkori sajátosságukból adódóan magatartásuk labilisabb, fogékonyabbak a hangulati áramlatokkal, divatokkal szemben, s ez önmaguk helyzetének kritikus elemzését is megnehezíti. Mindezek egyértelművé teszik, hogy a hetvenes évek elején fő célkitűzéssé vált a tartalmas diákközösségi életet kifejlesztő nevelőmunka.

Gyakran és többnyire jogosan érte olyan bírálat a középiskolai KISZ-szervezeteket, hogy tevékenységük leszűkül a 6. órára. A tapasztalatok szerint tömegessé, kicsit mechanikussá vált az új KISZ-tagok felvétele, hiszen gyakran feltételhez sem kötötték, egyoldalúan a tömegszervezeti jelleg hangsúlyozása dominált. Az osztálykeretre épülő mozgalmi munka sem igen különült el az állami, iskolai feladatoktól. A merev szervezeti keret feloldását segítette az a döntés, amely szerint a bejáró tanuló maga dönthette el, hogy az iskolai vagy a lakó-

helyén működő ifjúsági szervezetben kíván dolgozni.

Az 1970-es párthatározat kívánatosnak tartja, hogy a társadalom intézményei és szervezetei nagyobb nevelő hatást gyakoroljanak az ifjúság életére az iskolában, a munkahelyen és a szabad időben egyaránt. Fontos feladatul jelöli meg a KISZ továbbfejlődését. E továbbfejlődés alapvető kérdése a kommunista jelleg erősítése, amely szükségessé teszi a KISZ-tagsággal szemben támasztott erkölcsi, politikai követelmények növelését, s ezzel együtt a jogok érvényesülési lehetőségeinek szélesítését.

A párthatározat egyértelműen leszögezi, hogy "a KISZ-ben olyan ifjúsági vezetők tömegeit kell felnevelni, akik képesek forradalmi szellemben a szocialista építésre mozgósítani a fiatalokat; ismerik és közvetítik a párthoz a fiatalok véleményét; képviselni tudják az ifjúságot az állami és társadalmi szervek előtt; következetesen védik a fiatalok érdekeit, törvényeinkben és rendeleteinkben biztosított jogait, erkölcsi, politikai magatartásuk révén élvezik az ifjúság bizalmát és szeretetét, s képesek alkotó energiájukat, lendületüket közös céljaink szolgálatába állítani." /14/

A Központi Bizottság ráirányította a figyelmet a differenciáltabb rétegmunkára, hogy minden if-

júsági réteg és korosztály jobban sajátjának érezze az ifjúsági szövetséget.

Megérett tehát a helyzet a középiskolai KISZ-munka korszerűsítésére. A korszerűsítést a párt Központi Bizottsága határozta meg. Ennek értelmében elsősorban a tartalmi megújítást kellett előkészíteni, ezen belül is kiemelt figyelmet az eszmei-politikai nevelőmunkára irányítani. Hangsúlyozottan vetődött fel az önkormányzat, és az önállóság erősítésének szükségessége. Előtérbe került az önművelés, az önevelés, a sokoldalú közélet gyakorlása.

a./ A horizontális és vertikális szerveződés körüli viták

A tartalmi munka erősítése az említett jellemzők miatt bizonyos szervezeti változtatásokat is feltételezett. Így került sor 1970. szeptemberében arra a mozgalmi kísérletre, amelynek célja és feladata az volt, hogy a tartalmi megújuláshoz jobban megfelelő szerkezeti kereteket alakítson ki, és határozza meg annak működési módjait, formáit. A mozgalmi kísérletbe Csongrád megyéből is bekapcsolódott három középiskola /Szentés, Horváth M. Gimnázium; Makó, Mezőgazdasági Szakközépiskola; Szeged,

1.
B. J. Vasútforgalmi Szakközépiskola/. A kísérlet lényege az volt, hogy a mozgalmi, a politikai munkát összefogó és irányító KISZ-alapszervezetek mellett megteremtse azt az osztályszintű önkormányzati szervezetet, amelynek feladata az osztályközösségek irányítása, az iskolai jellegű feladatok megoldása, illetve a KISZ-en kívüliek bevonása az önkormányzat gyakorlásába, elsajátításába, ezen keresztül az önkormányzatnak és hatékonyságának szélesedése.

Ezek mellett létrehozták az ún. érdeklődési köröket /Ifjú Gárda, Uttörővezetők klubja, Marxista diákakadémia, Országjáró Diákok Köre, Tudományos Diáktársaság, Művészeti körök stb./. Ezeket a köröket a nevelés indirekt eszközeként kívánták működtetni. A kísérletek tapasztalatai alapján Minisztériumi utasítás tette lehetővé az 1974/75-ös tanévtől az új szervezeti formára való átállást.

Mi tette szükségessé, indokolttá a szervezeti forma megváltozását? Hogyan valósult ez meg a középiskolákban? Adottak-e a feltételek az átálláshoz?

A szervezeti keret változtatásának célja: az irányító munka korszerűsítése, a KISZ tevékenységének megújítása, a kommunista jelleg erősítése, az öntevékenység növelése volt.

A KISZ-alapszervezeteknek vegyes életkor szerinti szerveződése az ún. vertikális alapszervezetek létrehozása a kezdeti időszakban a szervezetek jelentős részének munkájára serkentőleg hatott. Mind a tanárok, mind a diákok megnövekedett érdeklődéssel és figyelemmel fordultak a KISZ munkája felé. A továbbiakban az egyik szegedi szakközépiskola átállással kapcsolatos tapasztalatai alapján tekintjük át vázlatosan a kérdéseket./15/

A vegyes életkorú alapszervezetek szervezését az alábbi szempontok indokolták:

- a hagyományos osztály - alapszervezetben az alkalmazott módszerek, eszközök az állami oktató-nevelő munka módszereivel azonosak.
- az osztály és a KISZ-szervezet elválásával könnyebben határ vonható az állami és a mozgalmi feladatok között.
- szokások kialakításával, hagyományok megteremtésével élményszerűbbé válhat az alapszervezeti munka.
- céltudatos személyiségformálás alapvető funkcióvá válhat.
- több tanuló kaphat konkrét megbízatást, válhat vezetővé, s ezáltal szélesebb lehetőség nyílik a közéleti szereplés gyakorlására.

- nem különülnek így el az egyes életkori csoportok, folyamatosabbá, megbízhatóbbá válhat a vezető-utánpótlás kinevelése.
- az új formában a tanári vezetés a nevelési tényezők alakítását, a feltételek megteremtését jelenti.

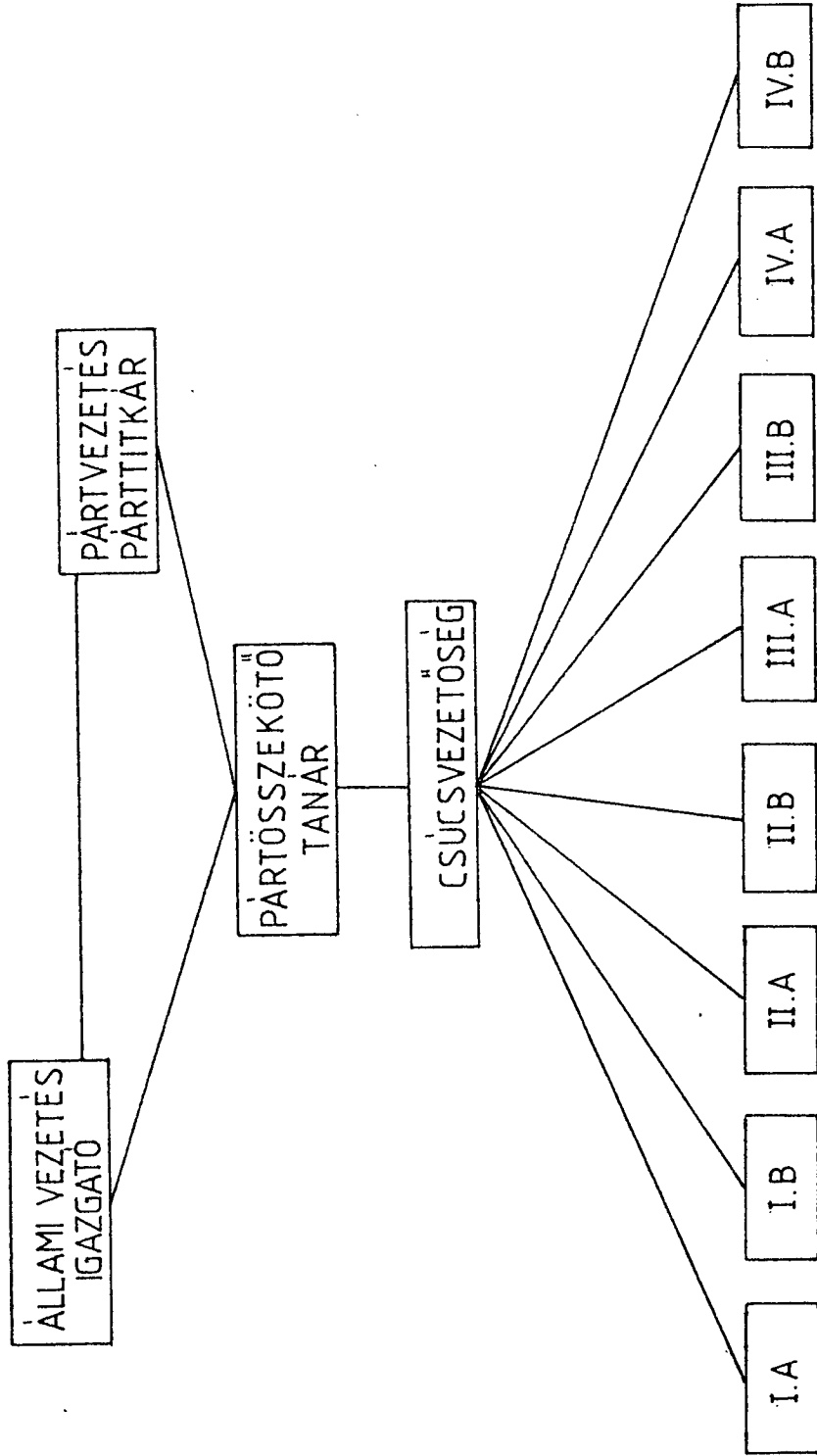
Alapvetően minden vertikális alapszervezetben biztosított:

- a vegyes életkorú alapszervezet /természetes élethelyzet/
- az osztály diákbizottság
- a KISZ közvetlen irányításával működő érdeklődési körök
- a KISZ-munka irányítására a korábbi csúcsvezetőség helyett Iskolai KISZ Vezetőség
- a vegyes életkorú alapszervezetek pártirányítását egy-egy patronáló párttag látja el.

A tervezéskor úgy gondolták, hogy az alapszervezeti és az osztály-munka elég jól elkülöníthető lesz. Elképzelésük szerint tehát:

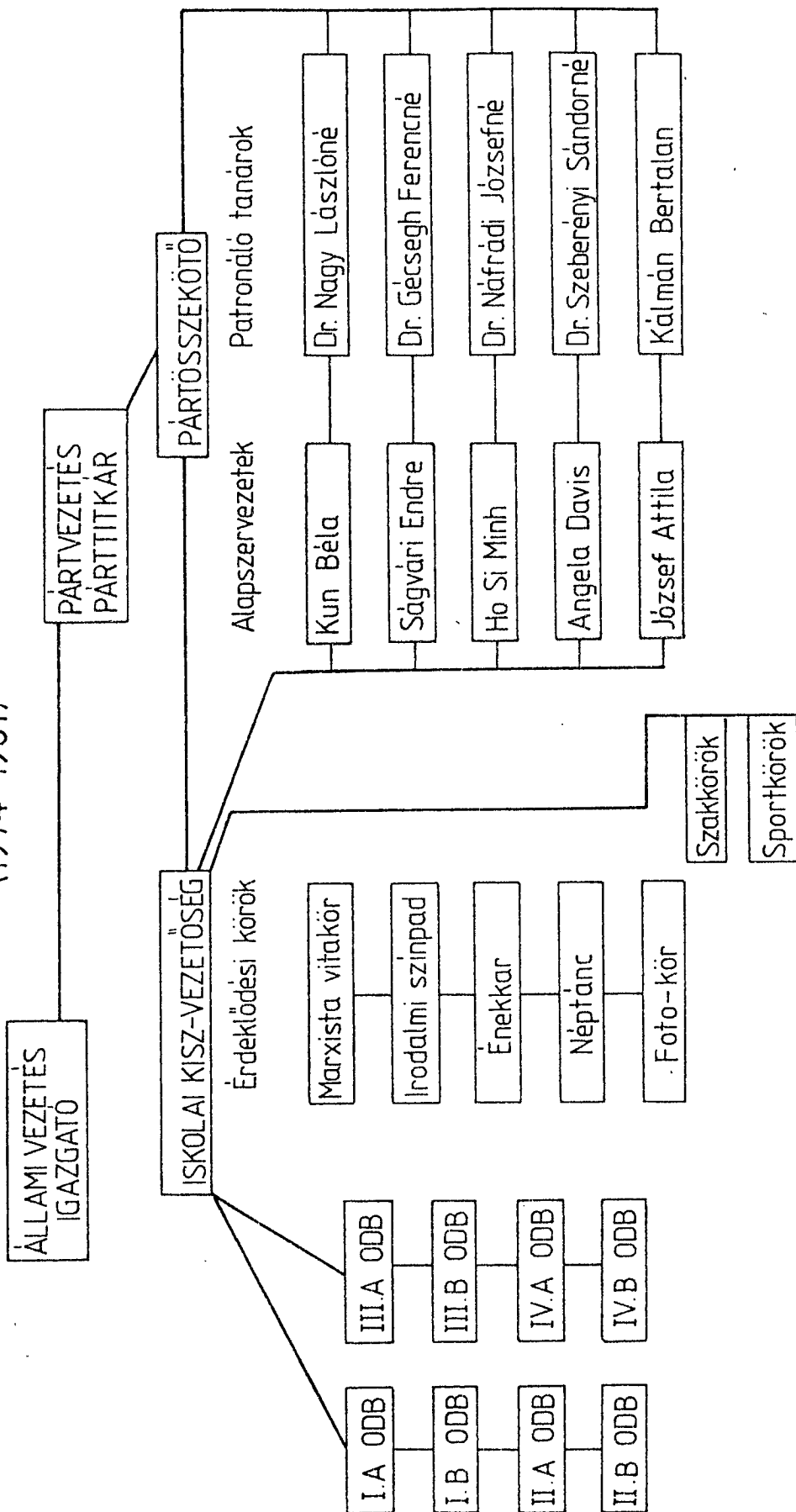
Az alapszervezetek fő tevékenysége: a politikai nevelő munka. E munka folyamatosága eredményezte az alapszervezeti közösségek fejlődését. Az első évben az alapszervezetek nevet vettek fel, feldolgozták a

A HORIZONTÁLIS FELEPÍTÉSŰ KISZ-SZERVEZET
(1957-1973)

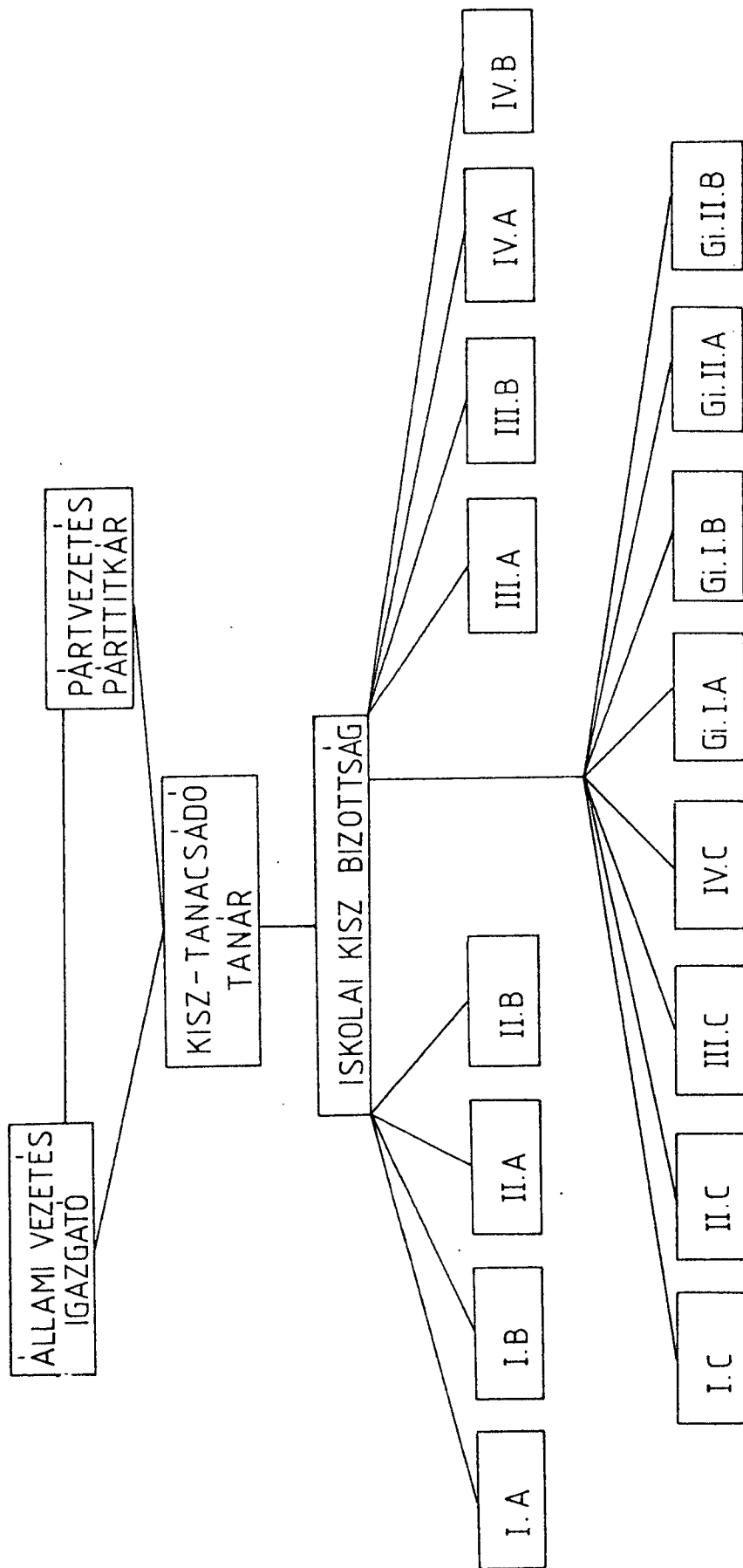

A VERTIKÁLIS FELÉPÍTÉSÜ KISZ-SZERVEZET

(1974-1981)

A HORIZONTÁLIS FELEPÍTÉSŰ KISZ - SZERVEZET
(1981-)

névadó életét és munkásságát. Elterjedt a jelvény, az embléma, ismét szokássá vált a közös éneklés, élményszerűbb, vonzóbb lett a KISZ-élet.

Egyértelművé vált, hogy az osztályközösségek fő tevékenységi iránya: a tanulás, a szabadidős program megszervezése, a kimondottan iskolai jellegű feladatok szervezése, a nem KISZ-tagok aktiválása. Az ODB-t a KISZ hozta létre és működtette. Tagjait az osztálygyűlés, titkos szavazással választotta.

A vertikális szervezeti formára való átállás igen sok erőfeszítést kívánt mind az iskolavezetés és a tanári testület részéről, mind pedig a diákvezetőségtől. Hallatlan lendülettel kezdtek hozzá az alapszervezetek megalakításához. A lendületes indítás után bizonyos megtorpanás volt tapasztalható, hiszen számos tisztázatlan kérdés nehezítette az egyes közösségek kialakítását, tartalmi, érzelmi munkájának fokozását. Maguk a tanulók igen nagy várakozással, rengeteg ötlettel, lendülettel, kezdeményező készséggel fogtak hozzá az átszervezéshez, és dolgozták ki, pontosították az egyes közösségek munkaterületét, feladatait, céljait. Előkészítő Bizottságok /EB/, valamint Alapszervezeti Előkészítő Csoportok /AECS/ tevékenykedtek, korteshadjáratot indítottak a tagság megnyerésére, hiszen az iskola

minden KISZ-tagja szabadon dönthetett, hogy melyik alapszervezet munkájában kíván feladatot vállalni, tevékenykedni. Ez a lehetőség megmozgatott minden fiataalt.

Az új formában a város középiskoláiban általában mindenütt a második évben visszaesés következett be. Igen nagy gondot okozott az osztály-diákbizottság /ODB/ /ld. 2. és 3. sz. melléklet/ és a KISZ munkájának elkülönítése, mert igen sok volt az átfedés, nem alakult ki közöttük együttműködés. Ennek ellenére megállapítható, hogy számos iskolában pezsgőbb, színesebb, mozgalmasabb életet indított el. Igaz, a hagyományos osztályalapszervezeti formában is jól működő szervezetek vitatták a vegyes életkor szerinti szerveződés elveit, de a határozat kötelezte őket is az átalakulásra. A gyengébb szervezetek ugyanakkor az új formára való átállástól remélték megújulásukat.

Megállapítható, hogy az iskolák és a KISZ-szervezetek többségében a kezdeti kedvező tapasztalatok ellenére a vegyes életkorú szervezeti forma nem váltotta be a reményeket. Általában nőtt ugyan a tanulók önállósága, öntevékenysége, de ezzel nem arányosan fejlődött a KISZ-szervezetek tevékenységének színvonala, nem növekedett a KISZ

ereje, a kisugárzó képessége sem az iskola egésze, sem pedig a tanulóifjúság körében.

Az átállás időszakában is már egyre többen vitták az új forma helyességét. Az ellenérvek alapvetően két okra vezethetők vissza:

- az újtól való idegenkedésre, a megnövekedett feladatoktól, a szervezettebben végzett munkától való húzódozásra
- másrészt számtalan, már akkor is érezhető objektív ellentmondás indokolta.

Közülük a legjelentősebb ellenérv az volt, hogy a diákok munkájukat osztályközösségben végzik. Az iskolai nevelőmunka, a közösség kialakítása, formálása államilag létrehozott keretre, az osztályra orientálódik. A mozgalmi egység szétválásával féltő, hogy az alapkötelességek teljesítése kiesik a mozgalom figyelméből, márpedig a legfőbb közösségformáló erő a közösen végzett munka, a tanulás.

Valós probléma volt az is, hogy a megnövekedett iskolai feladatok mellett a vegyes életkorú alapszervezetek nem tudtak - vagy csak igen nagy nehézségek árán - közös programokat szervezni, részben az idő, részben a helyiség gondja miatt. A technikai feltételek nem voltak adottak a zavartalan működéshez. Továbbá az új szerveződési rend nem vette

figyelembe a kis és nagy iskolák sajátosságaiból fakadó különbségeket, nevezetesen azt, hogy a közösségi élet, az iskolaközösség erősítése lényegesen nehezebb, bonyolultabban szervezhető a nagyobb létszámú iskolák esetében. Nem vitatható el ugyanakkor a vertikális forma nagy előnye az aktiva-gárda erősítése területén, hiszen csaknem háromszorosára nőtt az állandó megbizatással rendelkezők, tisztségviselők száma; és a patronáló rendszer bevezetésével a párttag pedagógusok is közvetlenebb kapcsolatba kerültek a KISZ-tagsággal; valamint a tanulmányok befejezésével nem szűnt meg az alapszervezet, csak a tagság cserélődött.

Többéves tapasztalat szerint a vertikális szervezeti forma bevezetése pillanatától kezdve a viták keresztüzében áll. A viták erőssége a 70-es évek végétől újra megerősödött, hiszen az oktató-nevelő munkában bekövetkezett változások miatt még bonyolultabbá vált az iskola belső élete, amelyhez a korábbinál is nehezebben illeszthetők a vegyes életkorú alapszervezetek. Ezért helyeselhető a KISZ X. Kongresszusának állásfoglalása, amely az egyes iskolákra bízta a működési feltételeikhez jobban igazodó szervezeti keret megválasztását.

Véleményünk szerint nem lényegi kérdés a szer-

vezeti keret meghatározása, sokkal inkább fontos az, hogy cselekvő aktivitás, felelősséggel végzett, érdemi, tartalmas munka folyjék minden középiskolás KISZ-alapszervezetben.

A vertikális szervezeti forma kialakításával párhuzamosan sor került a középiskolák munkarendjétől teljesen eltérő és ezért igen sok gondot, nehézséget okozó mozgalmi év bevezetésére /ld. 4. és 5. sz. melléklet/, a kiscsoportok kialakítására, az egyéni feladatvállalások, az új egy mozgalmi évre érvényes KISZ-tagkönyv bevezetésére.

Meg kell állapítani, noha az egyéni feladatvállalás és az évenkénti értékelés szükségességét a város KISZ-tagsága elfogadta, mégsem tudta kellően kiaknázni a benne rejlő lehetőségeket. Gyakran formálisak, olykor liberálisak, néhány középiskolában pedig talán túlzottan is igényesek voltak az értékelések.

A KISZ-tagfelvételt a korábbi igényeknek megfelelően, feltételekhez kötötték, a Kilián-kör elvégzéséhez. Az a cél, hogy a KISZ-szel való megismerkedés ne egy-egy tájékoztató előadás, hanem közös programok keretében közvetlen élményeken keresztül történjen, nem minden középiskolánkban valósult meg. Tapasztalhatók negatívumok is, pl. pe-

dagógusok tartják tanóra keretében a foglalkozást, a felsőbb éves körvezetők esetében a KISZ-munka egészének áttekintése, módszertani felkészültségük gyakran hiányos. A tematika sokáig mereven ragaszkodott a mozgalomtörténethez és a Szervezeti Szabályzathoz /ld. 6. sz. melléklet/. Bár már kibővült az alapszervezeti élet is az egyéni feladatvállalások megismertetésére, még mindig nem általános a közös alapszervezetek által történő patronálása, tagfelvételnél gyakran a puszta részvétel mérce, s nem a megbízások teljesítése.^{/16/} /ld. 7. sz. melléklet/

b./ A pedagógus szerepe a tanulói KISZ-mozgalomban

A középiskolás réteg fiataljait könnyen lehet lelkesíteni, megnyerni értelmes célok érdekében, de a KISZ-tagsággal járó szervezeti kötöttséget, a korosztály gondolkodásától távol álló túlszabályozottságot nagyobb részük nem fogadja el. Éppen ezért különösen fontos jelentőséggel bír a fiatalok mozgalmi tevékenységének a segítése. Nem mindegy tehát az eszmei-politikai, érzelmi és értelmi hatás szempontjából, hogy milyen pedagógus egyéniség látja el a KISZ-tanácsadó- vagy patronáló tanári feladatokat, hiszen a mozgalom eredményessége, tartalma, világ-

nézeti, kommunista nevelése az ő felkészültségükön, ideológiai tisztánlátásuktól, pedagógiai rátermettségüktől és tapasztalatuktól jelentős mértékben függ. A középiskolás kisközösségek /alapszervezet, KISZ-csoport/ életében a diákvezetők mellett meghatározó szerepük van a felnőtteknek, elsősorban a kommunista elkötelezettségű pedagógusoknak.

A Központi Bizottság ifjúságpolitikai határozata szerint a KISZ továbbfejlődésének alapvető kérdése, hogy jobban kidomborodjék politikai-kommunista jellegének elsődlegessége. A Politikai Bizottság 1978. májusi ülése óta az iskolai pártalapszervezetek és a KISZ-szervezetek kapcsolata élőbbé, segítőkészebbé, előremutatóbbá vált. A pártalapszervezetek életében rendszeressé vált a KISZ-alapszervezetekkel való foglalkozás, évente két alkalommal beszámoltatásuk, segítségnyújtás akcióprogramjaik elkészítésében, a káderutánpótlás kinevelésében. 1978. óta a pártvezetőség egyik tagja az ifjúsági felelős azzal a céllal, hogy a pártirányítás folyamatos, tervszerű együttműködés formájában valósuljon meg, közvetlenül segítse a munkáját állami feladatként ellátó KISZ-tanácsadó és a patronáló tanárok munkáját. Szeged középiskoláiban, ha nem is jellemző módon, de néhány helyen a kapcsolat kiterjed az Iskolai KISZ Bizottság tag-

jaira, amely jótékonyan érezteti hatását egyrészt a KISZ-vezetők bátrabb közéleti szereplésében, véleménynyilvánításában, másrészt a tartalmilag gazdagodott mozgalmi munkában.

Azt is meg kell jegyezni, hogy nem mindenütt a legmegfelelőbb személyt választották meg e feladatra, sőt olykor az ifjúsági felelős és a KISZ-tanácsadó tanár személye is megegyezik, s ez nem biztos, hogy a leghatékonyabb "segítési mód". Vannak jól és gyengén dolgozó ifjúsági felelősök, éppen ezért úgy véljük, hogy a gyengék kicserélése a mozgalmi munka fellendítését is jelenthetné.

A KISZ-alapszervezetek közvetlen irányítását a patronáló tanárok végzik pártmegbízatásként. Mint-hogy az elmúlt években Szegeden szinte valamennyi KISZ-alapszervezet visszatért a horizontális szervezeti formára az iskolai pártalapszervezetek alacsony szervezettségi foka miatt a patronáló tanári teendőket szinte kivétel nélkül az osztályfőnökök látják el. Így az alapszervezetek megnövekedett száma nehezíti mind az IKB, mind a pártvezetőség segítő és ellenőrző tevékenységét, sőt a mozgalmi munka segítésére sem minden osztályfőnök igazán alkalmas. Egyetértve Ny. V. Kuzmina álláspontjával, miszerint a tanári tevékenységet az alábbi tulajdon-

ságok határozzák meg:

- konstruktivitás
- szervezőkészség
- jó kapcsolatteremtés
- pedagógiai-, pszichológiai felkészültség,

megállapítható, hogy csak az a patronáló tanár tud igazán eredményesen hatni a tanulókra, aki kellő mélységben ismeri őket, aki maga is következetes, határozott és céltudatos egyéniség. Az értékek hatásos továbbadásának képességével is kell rendelkeznie, sőt meggyőző, hihető, közösségformáló, a tanulókat tisztelő és tiszteletet érdemlő ember kell hogy legyen. Kiválasztása éppen ezért igen nagy felelősséget ró a pártalapszervezetre, hiszen az alapszervezeti munka minőségét az ő egyénisége, indirekt módszerei is jelentősen befolyásolják. Következésképpen kell érvényesítenie a KISZ-tagok körében a Makarenkoi elvet: "Tisztellek, tehát követelek tőled!"/17/ A közösségi nevelésen túl feladata a politikai informálás, a párt elvárásainak, elemzéseinek közvetítése, sőt értékorientálása az adott KISZ fórumon./18/

Az MSZMP Középfokú Oktatási Intézmények Bizottsága /Szeged/ nagy figyelmet fordít a pártalapszervezetek KISZ-munkát minősítő tevékenységére. Szempontrendszert dolgozott ki az értékelés egységesítésére,

törekszik a formális elemek kiküszöbölésére. Ennek ellenére az elbirálásban nem teljesen egységes a gyakorlat, de mindenképp segítség, útmutató a tanulói KISZ-szervezet számára /ld. 8. sz. melléklet/.

2. Az iskolai KISZ-élet munkaterületei, sajátosságai

a./ Az eszmei-politikai nevelőmunka tapasztalatai

Az ifjúság szocialista szellemű nevelése az egész társadalom ügye és folyamatos, állandó feladata. Az ifjúság neveléséért egyaránt felelős a szülői ház, az iskola, az ifjúsági mozgalom és a társadalmi környezet.

A nevelés határozott, célratörő tevékenység, amelyet a tervszerűség és szervezettség jellemez. A személyiség fejlődésének, kialakulásának vezető tényezője a nevelés, de számolni kell más, nevelés melletti egyéb tényezővel is, mint pl. a velünk született adottságokkal, a spontán környezeti hatásokkal is. Mivel a személyiség formálódásának alapvetően meghatározó szakasza a serdülőkor és az ifjúkor - ez a nevelés ún. klasszikus korszaka - különösen nagy figyelmet kell fordítani a középiskolások ideológiai, politikai né-

zeteinek kialakulására, erkölcsi, esztétikai normáinak kialakítására. Indokolják ezt életkori sajátosságaik is, hiszen éppen ebben a korban aktivitásuk fokozódik, önállósulási törekvésük felerősödik, harcolnak felnőtt voltuk elismeréséért. Gyakran kerülnek konfliktushelyzetbe, következetlenek és szélsőségesek, egyszóval nem nélkülözhetik a tudatos és célratörő, megfontolt, személyiségüket pozitív irányban befolyásoló nevelői hatásokat mind az intézmény, mind az ifjúsági szervezet, mind pedig a család részéről.

A középiskolásokat egyszerre több hatás is éri. Ezek többször egymást megerősítik, de sokszor egymásnak ellentmondanak. A tanulói személyiség alakulására döntő hatással a család van. Ezért volna olyan nagy szükség arra, hogy a szülő és a gyermek között őszinte, nyílt, bizalmas kapcsolat legyen, hogy eldöntendő világnézeti, erkölcsi kérdésekben bátran forduljanak hozzájuk. A hetvenes évektől kezdve különösen felerősödött az a folyamat, amely a családi egység gyengülését mutatja. Az utóbbi évek tapasztalatai alapján a szülő és a gyermek érzelmi kötődése fellazult, kapcsolatuk meggyengült. Növekvő tendenciát mutat a csonka család, a veszélyeztetett körülmények között élő gyermekek száma. Egy, a tanulók körében végzett felmérés szerint a tanulók mindössze 20 %-ának van

megfelelő kapcsolata a szüleivel./19/

A szerző úgy véli, hogy részben ennek a biztonságot jelentő kapcsolatnak a gyengülése vezetett el a nemkívánatos csoportok és jelenségek kialakulásához. A KISZ IX. kongresszusa óta felerősödtek a viták a szocialista életmódról és értékrendszerről. A dolgozó fiatalok között az anyagiasság megítélése körül, míg a szegedi 14-18 évesek között az ún. "csöves jelenség" körül ütköztek a nézetek. Ez utóbbinak a vitájában határozottan a felszínre került, hogy a tizenéves fiatalok nem ismerik és nem becsülik szocialista építőmunkánk értékeit.

Igen nagy gond a történelmi szemléletmód hiánya, amely egyben visszajelzés is az iskolai történelemoktatás színvonalára. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy ebbe az irányba hatott az az intézkedés is, amely a történelem tantárgyat éppen a hetvenes években törölte az érettségi tárgyak közül. Ez tovább rontotta a helyzetet, hiszen a diák ebben a korban nem méri fel még eléggé, hogy mihez és miért fontos neki a magyar és az egyetemes történelem ismerete. Különösen rossz a közelmúlt, a szocialista építés történetének ismerete, és felszínes vagy téves ismereteik vannak az 1950-es évekről.

E hiányok pótlása régóta foglalkoztatja a pedagó-

gus közösségeket, megoldásuk azonban hosszabb periódust igényel, de legfőképp átgondolt, következetes pedagógusi munkát minden tanártól szakképesítéstől függetlenül. A helyes történelmi szemlélet kialakítása igaz, hogy a történelem szakos pedagógusok elsőrendű feladata, de a koncentráció, a mindennapok gyakorlatának értelmezése, a különböző oldalról történő megvilágítás, a személyes élményekből adódó nevelési lehetőségek kiaknázása, a személyes meggyőződés kialakítása minden középiskolai pedagógus alapvetően fontos feladata.

Gondot jelent azonban, hogy még a "Világnézetünk alapjai", illetve a "Bevezetés a filozófiába" című tantárgyat oktató pedagógusok politikai informáltsága sem jobb a tömegkommunikációs eszközök adta lehetőségeknél. A tanulók kérdéseinek megválaszolásához nem elég.

Az elmúlt években az ifjúság körében felerősödött az érzékenység az ideológiai - politikai kérdések iránt, s ezt az érzékenységet ki kell használnia az ifjúsági mozgalomnak. Változó intenzitással ugyan, de növekedett a fiatalok érdeklődése a külpolitikai, gazdaságpolitikai, az életszínvonalpolitikai kérdések iránt. Ezért az ifjúsági szervezetnek olyan ismeretbővítő és vita-fórumokat kellett teremtenie, ahol a felszínes ismeretek elmélyíthetők, a torz nézetek tisztázhatók.

A fiatal kor fogékonyságából következik, hogy az ideológiai hatás, a tudományos világnézet mély meggyőződéssé válása egy életre szólóan meghatározza a fiatalok életét a későbbiekben is. Ez is jelzi a fokozott felelősséget.

A tanítási órán kívüli világnézeti nevelést segítik az alábbi fórumok is:

- Szakkörök, amatőr művészeti csoportok tevékenysége, amelyek száma és tevékenysége a hetvenes évek második felében érdeklődés hiányában visszaesett.
- Nagy lehetőségek rejlenek az érzelmekre ható, bensőséges és színvonalas iskolai ünnepségek megrendezésében. Tapasztalatunk szerint azonban a tanulók érzelmileg nem kötődnek ünnepeinkhez, s ennek okai közt a hiányos történelmi ismeret, a tartalmi, formai szürkeség, egyhangúság, sematizmus szerepel. Csak az értelemre és érzelemre egyaránt ható megemlékezések szolgálják ifjúságunk világnézetének formálását.
- Az agitációs propagandamunkát jól segítheti az iskolarádió, iskolaújság, faliújság. Ezek színvonala és rendszeressége azonban elmarad a kívánalmaktól. Mindössze néhány iskolában mondható el, hogy tartalma friss, új információt

hordoz, agitativ, meggyőző erejű, az adott közösségre vonatkozó. Pedig mindhárom fórum nagy lehetőséget rejt magában, csupán a tanulók nem látják a funkcióját, nem értenek a szerkesztéshez, nincs megfelelő szerkesztőgárdájuk és többnyire nincs hozzá megfelelő tanári segítség sem. Célszerű lenne városi szintű képzéssel segítségükre lenni, javítani propagandamunkájukat.

- A világnézet-nevelésnek része a munkára nevelés is, amely meghatározó jelentőségű a fiatal személyiségének fejlődésében. A különböző társadalmi munkák szervezése a szűkebb és tágabb környezetért érzett felelősségérzet kialakításának egyik fontos eszköze. A középiskolások társadalmi munkára szívesen vállalkoznak, ha a feladatot értelmesnek és szükségesnek tartják. Az értelmetlen, rosszul szervezett munka azonban rontja munkakedvüket. Több éves hagyomány Szegeden a "Dolgozz 4 órát Szegedért" környezet-szépítő társadalmi munkaakció. Példamutatóan és dicséretesen dolgoztak ezeken az akciókon a Radnóti Miklós Gimnázium, a Kőrösy József Közgazdasági Szakközépiskola és a Móra Ferenc Szakmunkásképző Intézet KISZ-esei. /20/
- A város középiskolásai jelentős munkát vállal-

tak a gazdasági építőmunkában, az őszi közhasznú munkavégzéseken. Az országos igényeknek megfelelően egyre növekvő számban vettek részt a központi és a megyei építőtáborokban, ahol példamutató munkát végeztek. Éveken keresztül kiemelkedő volt a tevékenysége a Kőrösy József Közgazdasági Szakközépiskola, a Bebrits Lajos Szakközépiskola, Közgazdasági Szakközépiskola és a Radnóti Miklós Gimnázium építőtáborozóinak.

- A tanítási órán kívüli világnézetű nevelés egyik legfontosabb területe az ifjúsági szervezetben végzett munka, különösen a politikai képzés.
Többek között a KISZ-nek kellene bevonnia a fiatalokat a politizálásba, lehetőséget adni, hogy kialakuljon bennük az érdeklődés és a vitaszellem. Ehelyett sokszor formálisan működik, szerzi az egyébként lelkeseket és érdeklődőket is kiábrándítja. Pedig a gyerekeket - igaz inkább csak már a felsőbbéveseket - foglalkoztatják az erkölcsi, politikai, vallási problémák. Ezekről szívesen beszélnek, érdemlegesen vitatkoznak, vannak saját élményeik, tapasztalataik. Izgatja őket a világ sorsa, hogy elkerülhető-e a háború, felszámolható-e a szegénység, a betegségek, milyen "hatalma" van az egyháznak stb.?

A természetről, annak törvényszerűségeiről, "titkairól", a világ anyagiságáról, hogy örök-e a világ, miért változik, milyen irányba változik stb. nincsenek kellő ismereteik, illetve a meglévő ismeretekből a világnézeti vonatkozásokat nehezen tudják kiszűrni.

Az 1974-es politikai képzési határozat megteremti a politikai nevelőmunka alapját. A politikai képzés helyi formái közül az ifjúsági vitakörök a legnépszerűbbek. Ebbe a formába sikerült néhány helyen bevonni a KISZ-en kívüli fiatalokat is. E képzési formánál feltétlenül vonzó a témaválasztás önkéntessége, a kötetlen vitalehetőség. Igaz a tapasztalatok alapján a vitakörökön még mindig több az előadás, mint a vita, bár akad példa a forró hangulatú vitára is. Az is igaz, hogy jó vitaindító és vitavezető nélkül nehezen bontakozik ki a beszélgetés. A hallgatásnak az is oka, hogy kevés információval rendelkeznek a tanulók, továbbá kételyeiket nehezen mondják el társaik előtt, főként ha megmosolyogják őket, és nem segíti a közvetlen beszélgetést a helyenként igen nagy létszám sem, néhol a pedagógus jelenléte feszélyezi őket.

Ugyanakkor van gyakorlat arra is, hogy a pedagógus KISZ-alapszervezet tagjait kéri fel a vitakörök vezetésére, másutt szívesen hívják külső előadót. Eh-

hez még több segítségre, ajánlásra van szükség. Előfordul az is, hogy diákok tartják a vitakört - ez azonban semmiképp sem helyeselhető, hiszen a tanuló politikai felkészültsége még sok kívánnivalót hagy maga után.

A szegedi középiskolákban egyszerre több vitakört tartanak, az iskola nagyságától függően 3-29-ig. Évente 4-10 vitakörön vesznek részt a tanulók. Legrendszeresebb ott, ahol 6-8 alkalommal tartanak vitakört /Ady Kollégiumban, Élelmiszeripari, Közgazdasági és Kőrösy J. Közgazdasági Szakközépiskolákban, a 624. sz. Szakmunkásképző Intézetben/. A vitakörök létszáma: 16-25 fő, de akad 30-40 fő közötti /Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakmunkásképző/ és olyan is, ahol 6-10 fő vesz részt egy vitakörön /Széchenyi Gimnázium és Szakközépiskola/.

A választható témák száma: 4-25-ig terjed. Van olyan gyakorlat, ahol a tanulók állítják össze a javaslatot év elején /Élelmiszeripari Szakközépiskola/ és van olyan, ahol a pedagógus KISZ-alapszervezet készít ajánlólistát a KISZ-tagoknak olyan témákból, amelyekre a pedagógus KISZ-tagok színvonalasan felkészültek, s a tanulók választanak, hogy melyik vitakörre mennek /Kőrösy J. Közgazdasági és Kereskedelmi Szakközépiskola/.

A vitakörökön kívül a politikai képzést, politikai nevelést segítik még: az aktivisták köre, amely egyben folyamatos év közti vezetőképző, színvonala, tematikája nem segíti eléggé a vezetők munkáját, továbbá a leendő KISZ-tagok felkészítésére Kilián-körök működnek igen vegyes hatásfokkal; az iskolánként évente megtartott 2-3 fórum, vetélkedők:

Hazám állampolgára

Könyv és ifjúság

Ki tud többet a Szovjetunióról?

Ifjú politikusok.

Több iskolában igen jó, és követendő gyakorlat, a nyári iskolai KISZ-vezetőképző tábor, amely nélkülözhetetlen segítséget nyújt a következő tanévi KISZ-munkához.

A jó formák, kezdeményezések mellett azonban a középiskolások jelentős körében tapasztalható a közömbösség, olykor a cinizmus is. Tartalmas, színvonalas, érdeklődésükre számot tartó programok szervezésével kell közeledni a középiskolások mind nagyobb hányadának bevonására a politikai munkába.

b./ Demokratizmus a tanintézeti KISZ-szervezetekben

Napjainkban egyik igen gyakran használt szó a demokrácia, tartalma azonban nem mindig egyértelmű. A gö-

rög szó jelentése néphatalom, népuralom. A történelem folyamán azonban a demokrácia fogalma mindig osztálytartalmú volt, az uralmon lévő osztálynak biztosított demokratikus jogokat. A szocialista demokrácia a gyakorlatban is megteremti a jogok érvényesülésének feltételeit, azaz a szocialista demokrácia a tömegek aktív részvételét jelenti a hatalomban. Ilyen értelemben a hatalom gyakorlásának formája és módszere. Az iskolai élet demokratizmusának fejlesztése hosszú távú program. Lényeges eleme az iskolavezetés és a tanterület, a pedagógus és a tanuló viszonya.

A diákparlamentek a szocialista demokrácia új és sajátos ifjúsági fórumai, ahol a tanulók tájékozódhatnak iskolájuk egészének gondjairól, előrehaladásáról, terveiről, az őket érintő kérdésekről - javaslatokkal, elgondolásaikkal segíthetnek a feladatok megoldásában. A demokrácia érvényesülésekor biztosított az ifjúság beleszólási lehetősége az őket érintő kérdésekbe. A beleszólás joga nem szolgálhatja a lazaságot, a felelőtlenséget. Ellenkezőleg. A demokratikus jogok növekedésével együtt nő a felelősség is.

A közös ügyekben való közreműködés nemcsak azon múlik, hogy az iskolavezetés mennyire biztosítja ennek feltételeit, hanem azon is, hogy a tanulóifjúság hogyan tud élni a lehetőségekkel. Az elmúlt években tár-

sadalmunk demokratizmusának szélesedése egyre több lehetőséget teremtett a KISZ-nek is, hogy éljen jogositványjaival. Ennek elvi alapjait és módszereit összegezte a KISZ KB 1977. októberi határozata, amely állást foglalt a fiatalok érdekképviselése és érdekvédelmében.

E határozat nyomán minden középiskolában létrehozták az érdekvédelmi munkabizottságokat, de sem feladatkörük, sem összetételük nem tisztázódott kellően, így tartalommal nem mindenütt sikerült megtölteni tevékenységüket. A közéletiségre nevelés fórumai /osztálygyűlések, KISZ-taggyűlések, ifjúsági parlamentek/ még mindig nem igazán tartalmasak és politikusak. Az iskolai demokrácia nem vég nélküli, parttalan vitákat, állandó összeccsapásokat jelent a pedagógusok és a tanulók között. Az iskola jó gyakorló tere a közéleti magatartás kialakításának, a demokratikus gondolkodás és cselekvés elsajátításának. A szocialista demokrácia mindig is a kötelességek és jogok együttesében mutatkozik meg. Gyakran előfordul, hogy a tanulók csak a jogokat hangsúlyozzák, s a kötelességek elsikkadnak. De az is előfordul még, hogy a tantestületek sem mindig segítik a demokratikus légkör iskolán belüli kibontakozását.

Számos tényező befolyásolja és befolyásolhatja a tanintézeti KISZ-szervezetek demokratizmusának erősödését; köztük az iskola hagyományai, a szocialista ta-

nár-diák viszony kérdése, milyen a KISZ-szervezet párt-irányítása, a felsőbb KISZ-szervek által történő irányítás, mennyire partnere az adott KISZ-szervezet az iskola állami vezetésének, milyen a vezetőképzés színvonala, mennyire ismerik a tanulók jogaikat, kötelességeiket stb.

Az iskolai élet demokratizálódási folyamatában meghatározott szerepe van az Állami Ifjúsági Bizottság /3/1978./IPK.5./ irányelveinek, amelyek a középfokú oktatási intézményekben működő KISZ-szervezetek jogositványainak érvényesülését szabályozzák.

Egy sor kérdésben igen fontos az ifjúság véleményének meghallgatása. Az iskolai Rendtartás is pontosan rögzíti, hogy mely kérdésekben kell kikérni az ifjúság képviselőinek véleményét.

Középiskolákban a KISZ érdekképviseleti jogait az iskolai KISZ-bizottság gyakorolja. A jogszabály az iskolai KISZ-szervezet számára konkrét döntési, egyetértési és véleményezési jogot biztosít.^{/22/}

a./ Az iskolai KISZ-bizottságok döntenek a tanítás nélküli munkanap kiválasztásában és programja kidolgozásában; a 14 szegedi középiskolában ezt a napot többségében a Forradalmi Ifjúsági Napok alatt iskolanapnak, fordított tanítási napnak használják fel, amikor egy egész napon át, teljes felelősséggel gyakorolják az iskola

irányítását, az egész tanulóifjúság szervezését. Ugy véljük, hogy ez jó erőpróba, növeli a felelősségérzetet, a munka tiszteletét, megbecsülését;

- döntenek továbbá az iskolai kollégiumi diákügyelet megszervezésében, véleményt mondanak működési rendjének kialakításáról;
- dönthetnek az iskolarádió és újság diákszerkesztő bizottságának megbízásáról, de mint-hogy nem minden középiskolában működnek ezek, így csak szűkebb körben érvényesülhet e jog gyakorlása.

b./ Egyetértési jogot az alábbi területeken gyakorolhatják:

- az ifjúságot közvetlenül érintő jogszabályok végrehajtásáról rendelkező belső szabályzatok, helyi intézkedések kiadásáról, módosításáról az iskola igazgatója a KISZ egyetértésével dönt;
- rendkívüli ifjúsági parlamentet egyetértésükkel hív össze;
- az ifjúsági, mozgalmi helyiségek és ifjúsági klubok létrehozásáról, megszüntetéséről az ifjúság meghallgatása után történik döntés;
- az iskolavezetés és az IKB egyetértésével ha-

tározzák meg az iskolarádió és újság feladatát;

- kölcsönös egyetértéssel kerül sor az iskolai házi versenyek megszervezésére, a diákkörök számának és jellegének meghatározására;
- a tanulóifjúság közhasznú munkavégzésével kapcsolatos gyakorlati kérdésekre;
- a KISZ választott tisztségviselőinek kitüntetésére és ellenük fegyelmi eljárás indítására.

b./ A döntés előtt az iskolai KISZ-bizottság a következő kérdésekben nyilvánít véleményt:

- az iskolai KISZ-bizottságok, KISZ-szervezetek részt vesznek a magatartási és szorgalmi jegyek kialakításában;
- továbbtanulási jellemzések készítésében;
- az ösztöndíjak és egyéb juttatások odaitételezésében;
- a tanulószoba működési rendjének kialakításában;
- a hagyományrendszer kialakításában /pl. iskolai emlékérem, pénzjutalom kialakítására, ifjúsági nap programja, iskolai kirándulás, házi tanulmányi versenyek rendszerének kialakítása, testvérkapcsolatok, pályázatok stb./;

- az osztályok, tanulócsoportok és tanulók igazgatói és nevelőtestületi jutalmazásban, kitüntetésben, büntetésben;
- az iskolai KISZ-bizottságok titkárait - néhány iskolában rendszeresen az IKB több tagját is - általában meghívják a nevelőtestületi értekezletekre, ahol felkészültségüktől függően képviselik társaikat. Az a tapasztalat, hogy ismétlődő alkalommal már bátrabban megnyilvánulnak, véleményt formálnak, olykor kérdést is megfogalmaznak;
- elvértve fordul elő - de a jogositvány tartalmazza - hogy a KISZ-szervezet véleményét kikéri a tanácsadó és a patronáló tanárok állami kitüntetésekor.

Összességében az érdekképviselési és érdekvédelmi lehetőségek szélesítésére és az azokkal való érdemi élésre középiskolás KISZ-vezetőink közül csak kevesen érettek, de a tanintézetek többségének belső demokratizmusa sem teremti meg annak feltételét, hogy a KISZ-vezetők alakítói is legyenek iskolájuk életének.

A KISZ-vezetők általában ismerik a képviselő feladatait, fórumait, de az elméleti ismereteket sok esetben nem képesek az iskolai gyakorlatban alkalmazni. A KISZ-vezetők cserélődésekor pedig gyakran megszakad a

folyamatosság a hagyományok továbbvitelében. A KISZ KB érdekvédelmi határozatát követően létrejött érdekvédelmi munkabizottságok nagy része elsorvadt, nem találta meg igazi funkcióját. Az okok között szerepel az is, hogy elmaradt a velük való rendszeres foglalkozás, jelenlétük, az iskolai demokrácia fórumain pusztán formális, néhol tartanak a diákok retorziótól, vagy eleve megvalósíthatatlannak vélik elképzeléseiket és meg sem kísérlik a javaslattételt. Vannak azonban olyan középiskoláink, ahol az iskolavezetés maga is fontosnak tartja ezeket a szempontokat, képes megvalósításukért akár konfliktusokat is vállalni, partnerként kezeli a diákokat. Ez a jövő útja, ez segítene a cselekvő közéletiségre nevelésben, és akadályozhatná meg azt, hogy a tanulók ne váljanak az iskolai élet kívülálló szemlélőjévé, ne váljon jellemzővé a passzivitás.

c./ A tanulmányi mozgalom /TAM/ területei, értékelése, következtetések

A KISZ Központi Bizottsága 1974. áprilisi határozata alapvető követelményként állította a középfokú oktatási intézmények KISZ-tagsága elé a legjobb képességek szerinti tanulást. Az egyéni feladatvállalások bevezetése azt eredményezte, hogy a KISZ-tagok

tanulmányi munkájával minden évben az alapszervezet taggyűlésen foglalkozott, de a folyamatos értékelés még a jól működő alapszervezetekben is elmaradt. A KISZ IX. kongresszusa további feladatokat jelölt meg a tanulmányi munka segítésében, a tanórai tevékenység és a tanórán kívüli ismeretszerzés tartalmának és módszereinek /a KISZ részéről/ gazdagításában. A középiskolás KISZ-szervezetekben a tanulás alapkötelességként való megjelölésével közeledett egymáshoz az állami oktató-nevelő munka és a mozgalmi tevékenység.

Ennek eredményeként sikerült elérni, hogy a KISZ nagyobb figyelemmel kísérje a tanulmányi munkát, a tanulmányi fegyelmet. A KISZ KB az Oktatási Minisztériummal együttesen 1978-ban tanulmányi mozgalmat indított, amely a KISZ-szervezet és a pedagógusok együttműködésére alapozva próbálta átfogni a szakmai-tanulmányi tevékenységet.

A mozgalom indítása általában kedvező fogadtatásra talált a tanulók és a pedagógusok körében, bár Csongrád megyében is néhány helyen előfordult idegenkedés.

A követelmények, az értékelés módjának kidolgozása nagy ambícióval és hallatlanul sok adminisztrációval kezdődött. A mozgalom alapelvét, hogy folyamatos munkára ösztönözzön, hogy egyéneket és kollektívákat egyaránt mozgósítson, hogy fogja át a tanórai és tanórán

kivüli szakmai-tanulmányi tevékenységet szem előtt tartva a középiskolák önállóan dolgozták ki - a helyi tapasztalatokat és addigi hagyományokat is figyelembe véve - a mozgalom követelményeit, a KISZ illetve az osztálydiák-bizottság /ODB/ feladatát, az ellenőrzés, értékelés alapelveit, módszereit, a jutalmazást.

A középiskolai tanulók életében a mindennapi kötelességet jelentő elsődleges tevékenység a tanulás. A tanulmányi munka azonban egy tágabb fogalmat jelöl, amely magában foglalja az ismeretek elsajátításán, a képességek fejlesztésén túl a munkához való viszony kialakítását, a munkaerkölcö fejlesztését, a rendszeres munkavégzés belső szükségletté válásának megalapozását és az önként vállalt önművelést, a tartalmas szabadidős tevékenységet is. Éppen ezért a TAM, a tanórán kívül a KISZ tanulmányi munkához kapcsolódó akcióit, rendezvényeit - "KISZ-radar", "Alkotó ifjúság" pályázat, tanulmányi versenyek, "Ismérd meg szakmád történetét", diákkörök, ismeretterjesztő és kulturális programok stb. - is átfogja.

A továbbiakban tekintsük át egy szegedi középiskola követelményrendszerét és értékelési módját./23/

A mozgalom célja az volt, hogy követelményrendszerével arra ösztönözze az iskola tanulóifjúságát, hogy alapvető munkájában a tanulásban képessége legjavát nyújt-

sa, hogy erősödjön a tanulmányi fegyelem.

Kiemelt területei:

- a képességeknek megfelelő tanulmányi munka
- a közgazdasági és a történelmi szemléletmód javítása, a tantárgy eredményeinek növelése, az anyanyelvi kifejezés, a helyes beszéd fejlesztése minden tantárgy keretében
- az osztályok tanulmányi munkájának szintentartása illetve emelése
- a késések, indokolatlan mulasztások megszüntetése
- az értékelés folyamatossága.

A tanulmányi mozgalomba történő benevezés az osztályok számára önkéntes, az IKB tanulmányi felelősénél: szeptember 15-ig.

A tanulmányi mozgalom területei:

1. A tanítási óra: magában foglalja az órai aktivitást, érdeklődést, munkavégzést.
2. A tanórán kívüli folyamatos iskolai tevékenység:
  - szakkörök, érdeklődési körök
  - korrepetálások, tanulópárok működése
  - tanulószobai tevékenység
  - a KISZ politikai képzés különböző formái
/Aktivista-körök, Vitakörök, Kilián-körök/
3. Tanórán kívüli alkalomszerű feladatok:
  - a./ tanulmányi versenyek: házi, területi, or-

szágos /OKTV, OSTV/ magyar nyelv- és
irodalom: szavaló és prózamondó verseny
helyesírási verseny /házi/
anyanyelvi verseny /országos/
történelem: /csapatverseny a II. és IV.
évfolyamok között/
orosz /társalgási és szépkiejtési verseny/
szakmai tantárgyak csapatversenyei /könyv-
vitel, politikai gazdaságtan/

b./ Pályázatok

politikai gazdaságtan és statisztika
/országos/
orosz fordítási pályázat

c./ Vetélkedők

"Könyv és ifjúság"
"Ki tud többet a Szovjetunióról"
Politikai vetélkedő az úttörőkkel
Írók és művészek nyomában /városisme-
reti vetélkedő/

4. Az önképzésben való részvétel

- könyvtár /iskolai vagy városi/ rendszeres látogatása
- színház, TIT előadások, irodalmi előadások megtekintése
- képtár- és múzeumlátogatás
- iskolai fórumok, rendezvények látogatása

5. A tanuló egyéni részvétele a mozgalomban

/lehetőségek ajánlása/

a./ - év eleji konkrét tanulmányi vállalás

- több olvasás
- a helyesírás javítása
- kiselőadás vállalása /tanítási órákon/
- a házi feladatok rendszeres elkészítése,
a másolás elkerülése
- egymás segítése
- órai aktivitás
- szakszerű gépkezelés
- hiánytalan felszerelés
- a különböző versenyeken való részvétel
- az órai munka fegyelmének biztosítása

A tanuló csoportos részvétele a tanulmányi mozgalomban.

b./ - vetélkedőn való részvétel

- irodalmi, történelmi jellegű film megtekintése és megvitatása
- színházi, irodalmi előadások és tárlatok látogatása
- korrepetálások, tanulópárok

A mozgalom területeinek meglehetősen széles skálája minden KISZ-tag és KISZ-en kívüli számára is bőséges lehetőséget ad a bekapcsolódásra, a tényleges munkavégzésre,

a tanulmányi szint javítására.

A tanulmányi mozgalom alapegységei az osztályok.
az iskolai KISZ-szervezet minden tanulót szeretett volna megnyerni a mozgalomnak, ezért az osztály, mint közösség mellett az egyes tanulók minősítését is fontosnak érezték. Az értékelő munka elsősorban az osztályban történt, az ODB-k végezték a tanulmányi felelősök vezetésével, az IKB tanulmányi munkabizottságának irányításával.

Az irányításban, értékelésben segítséget nyújtának a tanári testület tagjai is. Nélkülözhetetlen az osztályfőnökkel való együttműködés az egyének és az osztály egészének értékelésében. Az iskolai szintű számszerű összegzésnél a tanári testület egy tagja nyújt segítséget. Az egész mozgalom szervezésében, irányításában a legtöbb segítséget a KISZ-tanácsadó tanár nyújthatja az IKB-nak.

A tanulmányi mozgalom értékelése nálunk mennyiségi mutatókkal /számszerű eredményekkel/ és szöveges értékeléssel történt egyénre lebontva és az osztályközösség egészére vonatkoztatva.

Az értékelési módok a következők:

I. Hetenként: az osztályok tanulmányi felelősei - a korábbi jó hagyományok alapján - az osztályok heti átlageredményeit, s a legtöbb ötöst /de háromnál többet/ és elégtelent szerzett tanulók nevét jelenti az IKB tanul-

mányi felelősének.

A heti iskolai eredmény, az osztályok sorrendje és a megdicsért vagy megdorgált tanulók neve a Tanulmányi Híradón kísérhető figyelemmel.

Az értékeléshez minden osztályban az ODB tanulmányi felelőse tanulmányi füzetet vezet.

Az ODB-k az osztályfőnökkel együtt legalább 2 hetente megbeszélik a tanulmányi munka tapasztalatait, a hiányosságokat, a problémás tanulókat, s azok segítségi módját. A problémás tanulókat a szaktanárok is jelzik.

II. Negyedévenként: az összegzést az ODB tanulmányi felelőse terjeszti az osztálygyűlés elé, ahol a kiemelt feladatok és a mozgalom területeinek megfelelő értékelő űrlap szerint értékelik az egyes tanulók, s az osztály egészének munkáját, s megjelölik a következő feladatokat. /ld. 9., 10., 11. sz. mellékletek/24/

III. Iskolai összegzés: a tanév során 4 alkalommal a tanulmányi munkabizottság végzi az osztályok értékelő űrlapjai alapján. Az iskolai eredményt nagy összegző plakátokon hozzák nyilvánosságra, amelyet a tanulók érdeklődése kísér. Az osztályok, az egyes tanulók tanulmányi munkájáról, tanulmányi fegyelmeről félévkor és év végén a tanári testület tagjainak véleményét is kikérik az osztályfőnökök, de az osztályban tanító szaktanárokkal folyamatos a kontaktus.

IV. A szöveges értékelés fórumai:

1. Hetente: - Tanulmányi Híradó
- iskolarádió
2. Negyedévenként: osztálygyűlés
összegző iskolai plakát
iskolarádió

A tanulmányi mozgalom jutalmai:

1. Hetente: - 3,71 fölötti átlagért a tanulmányi zászlót nyerhetik el az osztályok egy hétre
- az ODB javaslatára szóbeli osztályfőnöki dicséretet, vagy figyelmeztetést kaphatnak a tanulók
2. Negyedévenként:
- az ODB és az osztálygyűlés javaslatára írásbeli osztályfőnöki dicséret vagy intés
- nyilvánosan név szerinti dicséret vagy elmarasztalás az összegző plakátokon
3. Év végén:
- az első helyezett osztály nyerheti el a KÜT-táborozás jogát
- kiemelkedő egyéni teljesítményért könyvjutalom.

Megállapítható, hogy a tanulmányi mozgalom fenti

megszervezése, folyamatos figyelemmel kísérése, értékelése, azok nyilvánosságra hozatala hallatlan mennyiségű munkát, időt igényelt mind a tanulóifjúságtól, mind a KISZ-munkát segítő tanároktól, az osztályfőnököktől. Igaz, hogy kezdetben a lelkesedésből adódóan több eredmény, de mindenképp pezsgőbb élet indult meg a KISZ-szervezetén belül, de tényleges, mérhető eredményessége nem állt arányban a ráfordított energia mennyiségével. Míg a szervező, felelős KISZ-vezetők hallatlanul sok szervező és agitációs munkát fejtettek ki, addig a tanulók egy része képessége alatti feladatot vállalt, látszólagos volt az erőfeszítés. Azokban az iskolákban indulhatott és valósulhatott meg a tanulmányi mozgalom ilyen mozgalmas, sokrétű formában - amely egyébként valóban tág teret, lehetőséget biztosított az ifjúság műveltségének emelésére -, ahol az iskola vezetője, egész tanári testülete, a KISZ-tanácsadó és patronáló tanárok a KISZ-szervezet mellé álltak, munkájukat folyamatosan segítették. A törekvések ellenére azonban nem emelkedett a tanulmányi eredmény, a tanulmányi fegyelem a várakozásoknak megfelelően, s az első évek lelkesedése után általában megtorpant, sőt visszafejlődött a mozgalom, s az adott formában folytatni nem lehetett. A nyolcvanas években új, a tanulmányi munkát segítő tevékenység kialakításán kell töprengenie a KISZ-nek, hiszen egyér-

telmü, levonható a következtetés, hogy a tanulmányi mozgalom - szándéka ellenére - nem vált tömegessé, nem vált mozgalommá! Mind a KISZ-szervezetek, mind a pedagógusok véleménye alapján a tanulmányi mozgalmat célszerűbb osztálykeretben, az egyéni képességekre, teljesítményekre alapozni, s nagyobb teret engedni a korábban jól bevált osztályon belüli és közötti tanulmányi csapatversenyeknek.

B e f e j e z é s

Összegzésként megállapítható, hogy a hetvenes években a magyar gazdaságban és társadalomban egy igen jelentős megújulási folyamat kezdődött el, amely változásnak természetes és szükségszerű következménye lett a közoktatás megújulása.

Hiszen rendkívül fontos, hogy az új iránt fogékony, azt széles körben alkalmazni és továbbfejleszteni képes ifjúság kerüljön a munkahelyekre. Olyan fiatalság, amely korszerű műveltséggel, emberi tartással, közösségi érzelemmel, a hazája iránti felelősséggel képes az elődök munkájának folytatására, továbbvitelére.

Az ifjúság szerepe, súlya minden társadalomban fontos, s a szerző megítélése szerint különös jelentőséggel bír a magyar oktatásügy megreformálásának idején. Ezen objektív okok miatt választotta a dolgozat készítője a középiskolás réteg megújulási kísérletének, útkeresésének bemutatását. Különösen fontosnak tartjuk azokat a módszereket, amelyek a nagyobb felelősséggel végzett munkát, a jobb tanulmányi színvonal elérését, a kritikus és önkritikus véleményformálást, az öntevékenyebb mozgalmi munkát segítik.

Ugy véljük az iskolai demokrácia kiszélesítése, természetesebb funkcionálása azért is nagy jelentőségű, mert a szocialista demokrácia elveivel és annak gyakorlásával, a közéleti szerepléssel elsőként itt, az iskolai közösségben ismerkednek meg a fiatalok. Így, és ezáltal válhatnak a kisebb és nagyobb közösségért tenni kész felnőtté, s mert ez a gyakorlat hosszabb időre meghatározó és útmutató lehet számukra.

Megállapítható az is, hogy az ifjúsági szervezet jó működésének nem a szervezeti keret a leglényegesebb eleme, hanem az együttműködés, a cselekvő aktivitás, a közösséghez való kötődés értelmi és érzelmi tartalmának a megvalósítása. Természetesen nem nélkülözheti ez a korosztály - éppen életkori sajátosságai miatt - az öntevékenységet nem sértő felnőttek - pártalap-szervezet, iskolavezetés, pedagógus KISZ-tagok - jobbitó szándékú irányító segítségét.

A dolgozat az országos elvárásoknak megfelelően dokumentumok tükrében kívánta bemutatni egy nagyvárosban működő középiskolai réteg sajátos gondjait, problémáit, eredményeit. A dolgozatban a szerző szubjektív tapasztalatai is tükröződnek, amely erénye, de egyben korlátja is lehet a munkának.

Befejezésül a szerző külön köszönetet mond Micheller Magdolna egyetemi docensnek, a neveléstudományok kandidátusának a dolgozat megírásának tudományos irányításaért, bátorításaért.

Jegyzetek

1. Utkereső ifjúság. Tanulmányok az ifjúságról.
Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó V. 1985. 8. o.
2. Koncz János: Nevelőmunkánk néhány ideológiai
kérdése 164. o. In: Csongrád megyei művelődés-
ügyi szemle 1981-82. XXI. Szeged. 1983.
3. A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszu-
sa. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1975. 114-115. o.
4. A Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszu-
sa. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1980. 77-79. o.
5. Nyitrai Ferencné dr.: A magyar gazdaság és tár-
sadalom a hetvenes években. Kossuth Könyvkiadó
1981. 5-7. o.
6. U.o. 7-10. o. A szerző az új technika befogadá-
sán a kutatás megkezdésétől az új termék vagy te-
vékenység eredményének értékesítéséig tartó teljes
innovációs folyamatot érti.
7. MSZMP ifjúságpolitikájának néhány kérdéséről.
Kossuth Könyvkiadó. 1971. 7. o.
8. Az 1972-es oktatáspolitikai párthatározat.
Köznevelés 1985. márc. 22. 7-9. o. A "Négy évti-
zed oktatási dokumentumaiból" c. sorozat kereté-
ben Kádár János, Aczél György és Ilku Pál elő-
adói beszédeiből részletek segítik a célok, az
elvek, feladatok jobb megértését.

9. Az MSZMP Középfokú Oktatási Intézmények Bizottsága. Szeged. Jelentés az állami oktatásról szóló 1972-es KB határozat végrehajtásának tapasztalatairól, az 1982. áprilisi állásfoglalás megvalósításának további feladatairól a szegedi középfokú oktatási-nevelési intézményekben. Szeged, 1983. október 19. Kézirat. /megtalálható a KISZ Csongrád megyei Bizottsága Politikai Képzési Központja dokumentumtárában/
10. Ua. 4-6. o. A jelentés a szegedi középfokú intézményekben végzett felmérések adatgyűjtések után elemezte a végrehajtás minőségét és jelölte ki a következő időszak feladatait.
11. Oktatáspolitikai dokumantumok, 1980-1984. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1984.
12. A KISZ Szeged városi Bizottsága 1981. évi küldöttgyűlésének adatai szerint Szegeden a KISZ-tag tanulók létszáma: 11722 fő /52,5 %/, ebből középiskolás KISZ-tag 4227 fő, amely 120 alapszervezetben tevékenykedik. /Szakmunkástanulók nélkül/
13. A párt ifjúsáspolitikájának néhány kérdése. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1970. 54. o.
14. Ua. 84. o.

15. A Kőrösy József Közgazdasági és Kereskedelmi Szak-
középiskola a Miniszteri utasítás előtt 1973-ban
állt át az új vertikális szervezeti formára. Az
iskola osztályainak száma ekkor még: 8, tanuló-
létszáma: 271 fő, közülük KISZ-tag: 168 fő, lét-
rehozott vegyes életkorú alapszervezetek száma: 5.
16. A KISZ Csongrád megyei Bizottsága beszámolója a
KISZ IX. kongresszusa határozata végrehajtásának
fő tapasztalatairól. Szeged, 1981. április 26.
26. o.
17. Makarenko művei VII. kötet.
Akadémiai Kiadó - Tankönyvkiadó 1955. 160. o.
18. Micheller Magdolna: A kis közösségek tudatos
irányításának lehetőségei. Szeged, 1983. 38-40. o.
19. KISZ Szeged városi Bizottsága két szegedi közép-
iskolában végezte el a felmérést és elemezte azt.
A szerző a kapott adatokat csak megfelelő kriti-
kával látja elfogadhatónak, hiszen a tanulók egy-
egy vélt vagy valós sérelem alapján is igen könny-
en ítélkeznek, bírálják, amit gyakran később
maguk is módosítanak.
20. KISZ Szeged városi Bizottságának beszámolója
1981. ápr. 12. 14. o.
21. Uo. 14. o.

22. Az MSZMP KB Ifjúsági Bizottságának állásfoglalása a középfokú tanintézetek KISZ-szervezetei pártirányításának néhány kérdésében. /Utmutató a középiskolai KISZ-szervezetek irányításával működő érdekvédelmi munkabizottságok működéséhez - KISZ KB Titkársága 1978. július 10-i ülése/
23. A szegedi Kőrösy József Közgazdasági Szakközépiskola tapasztalatai, szempontjai az iskolai tanulmányi mozgalom bevezetéséről.
24. Az értékelőlapok módosításaira a mozgalom tapasztalatai alapján került sor.

Felhasznált irodalom

Szakirodalom

1. Ágoston György: Neveléstudomány. Tankönyvkiadó, Budapest 1973.
2. A demokrácia iskolája. A VII. országos diákpárlamentekről. Köznevelés 1982. április 30.
3. A magyar ifjúság a nyolcvanas években. MSZMP KB Társadalomtudományi Intézete. Kossuth Könyvkiadó 1984. 5-67. o.
4. A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa. Kossuth Könyvkiadó 1975.
5. Az MSZMP XII. kongresszusa. Kossuth Könyvkiadó 1980.
6. Az 1972-es oktatáspolitikai párthatározat. Köznevelés 1985. március 22.
7. Bódi György: Az ifjúsági szövetség tevékenységének főbb eredményei Csongrád megyében a IX. kongresszus óta eltelt időszakban /1975-1980/. In: Hűség a néphez - hűség a párthoz
8. Cseh-Szombathy László - Ferge Zsuzsa: A szociológiai felvétel módszerei. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest. 1971.
9. Ezek a fiatalok? Beszélgetés a történelmi tudatról. Élet és Irodalom 1983. március 25.

10. Faragó Jenő: Fiatalok vallomásai világnézetéről, erkölcsről. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1968.
11. Gyenes László: Ifjúság és társadalom. Országos elméleti tanácskozás Nyiregyházán. Pártélet 1982. október 10. sz.
12. Hermann István: Ideológia és kultúra a hetvenes években. Kossuth Kiadó, Budapest. 1982.
13. Hunyadi Györgyné: Kollektivitás az iskolai osztályokban. A közösségi beállítódás struktúrális meghatározói. Akadémiai Kiadó, Budapest. 1977.
14. Hűség a néphez - hűség a párthoz. Ünnepi tudományos felolvasó ülés a Forradalmi Ifjúsági Napok és a KISZ X. Kongresszusa tiszteletére 1981. április 10-én. KISZ Csongrád megyei Bizottsága Vezetőképző Központ 1981.
15. Az ifjúságpolitikáról az MSZMP KB 1984. október 9-i ülésének állásfoglalása. Németh Károly előadói beszéde. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1984.
16. Az iskola demokráciája - a demokrácia iskolája. Társadalmi Szemle 1982.
17. Ifjúságkutatás és pedagógia. Köznevelés 1984. szeptember 14.
18. Ifjúságpolitikai célok és feladatok. Köznevelés 1984. december 7.
19. Kapitány Ágnes - Kapitány Gábor: Értérendszeink. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1983.

20. Kapitány Ágnes - Kapitány Gábor: A szocialista értékrendszer kialakulása. Társadalmi Szemle 1984.
21. Katona Katalin: Ifjúságunk problémái. Gondolat Könyvkiadó, Budapest. 1967.
22. Koncz János: Nevelőmunkánk néhány ideológiai kérdése. In: Csongrád megyei művelődésügyi szemle 1981-1982. XXI.
23. Köpeczi Béla: Műveltség és minőség. Kossuth könyvkiadó 1982.
24. Köpeczi Béla művelődésügyi miniszter beszéde az OPI felszabadulási ülészekén. Köznevelés 1985. március 29.
25. Kulcsár Kálmán: A mai magyar társadalom. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1982.
26. Kézikönyv a KISZ-szervezetek érdekvédelmi munkájához. ILV Ságvári Endre Könyvkiadó. 1979.
27. Lénárt Béla: A haladó ifjúsági mozgalmak története Csongrád megyében KISZ Csongrád megyei Bizottsága Vezetőképző Központ, 1980.
28. Lenin válogatott művei III. kötet. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1977.
29. Makarenko művei VII. kötet. Akadémiai Kiadó - Tankönyvkiadó, Budapest. 1955.
30. Michellin Magdolna: A kisközösségek tudatos irányításának lehetőségei. Szeged. 1983.

31. M. Dr. Bartal Andrea - Széphalmi Ágnes: Adatgyűjtés és statisztikai elemzés a pedagógiai gyakorlatban. Tankönyvkiadó, Budapest. 1982.
32. Nyitrai Ferencné: A magyar gazdaság és társadalom a hetvenes években. Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1975.
33. Stumpf István: Az ifjúság társadalmi - politikai képviselete. In: A magyar politika-tudományi Társaság évkönyve, Budapest. 1985.
34. Szebenyi Péterné: Gimnazisták életideálja. Akadémiai Könyvkiadó, Budapest. 1975.
35. Széchy Éva: A közösségi nevelés útjai a középiskolákban. Tankönyvkiadó, Budapest.
36. Történelmi ismeretek - történelmi tudat. Szerk.: Balogh Sándor Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1984.
37. Utkereső ifjúság. Tanulmányok az ifjúságról. Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó, Budapest. 1985.
38. Vass Henrik szerk.: Válság és megújulás. /Gazdaság, társadalom és politika Magyarországon. Az MSZMP 25 éve/ Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 1982.
39. Változások tükrében. Tanulmányok az ifjúságról. Ságvári Endre Könyvszerkesztőség. 1981.
40. Varga-Sabján László: A KISZ helye és szerepe a politikai rendszerben. Pártélet 1982/10. szám.
41. MSZMP Középfokú Oktatási Intézmények Bizottsága Szeged: Jelentés az állami oktatásról szóló 1972-es

KB határozat végrehajtásának tapasztalatairól.
Szeged, 1983. /Kézirat, megtalálható a KOIB
irattárában/

42. Az MSZMP KB 1970-es ifjúságpolitikai párthatározata végrehajtásának tapasztalatai. A KISZ pártirányításának helyi megvalósulása. Szeged, 1983. /Kézirat, megtalálható az MSZMP KOIB irattárában/

Dokumentumok

a./

1. Az 1971. évi IV. törvény az ifjúságról Művelődésügyi Közlöny /MK/ 1971. XV. évfolyam 20.sz.
2. 121/1971. /MK.7./ MM számú utasítás a szakközépiskolai rendtartás módosításáról
3. 140/1972. /MK.16./ MM számú utasítás a "Világnézetünk alapjai" tantárgy új tantervének és tantervi utasításának bevezetéséről és tanításának egyes kérdéseiről. MK 1972. XVI. évf. 16. sz.
4. 115/1973. /MK.9./ MM számú utasítás a gimnáziumi óratervről MK 1971. XVII. évf. 9. sz.
5. 116/1973. /MK.9./ MM számú utasítás a gimnáziumi tanulók túlterhelésének csökkentéséről. MK XVII. évf. 9. sz.

6. 121/1973. /MK.10./ MM számú utasítás a szakközépiskolai érettségi vizsgaszabályzat módosításáról. MK 1973. XVII. évf. 10. sz.
7. 138/1973. /MK13./ MM számú utasítás új szakközépiskolai rendtartás bevezetéséről. MK 1973. XVII. évf. 13. sz.
8. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1973. évi 24. számú törvényerejű rendelete a Magyar Népköztársaság Oktatási rendszerének továbbfejlesztéséről. MK 1973. XVII. évf. 20. sz.
9. 106/1974. /MK.16./ OM számú utasítás a gimnáziumban a fakultatív tárgyak bevezetéséről. MK 1974. XVIII. évf. 16. sz.
10. 107/1974. /MK.16/ OM számú utasítás a gimnáziumok és szakközépiskolák számára kiadott rendtartások módosításáról. MK 1974. XVIII. évf. 16. sz.
11. 153/1976. /MK.24./ OM számú utasítás az ifjúságról szóló 1971. évi IV. törvény oktatási területen történő végrehajtásáról. MK XX. évf. 24. sz.
12. 110/1976. /MK.6./ OM számú utasítás új szakközépiskolai rendtartás bevezetéséről. MK 1976. XX. évf. 6. sz.
13. 120/1976. /MK.9./ OM számú utasítás a középiskolai kollégiumi és diákotthoni rendtartás bevezetéséről. MK 1976. XX. évf. 9. sz.

14. Az Állami Ifjúsági Bizottság 3/1978. /IPK.5./
ÁIB számú irányelvei a KISZ érdekképviselési és
érdekvédelmi jogositványainak egységes szabályo-
zásáról. MK. XXII. évf. 12. sz.

15. Az oktatási miniszter beszámolója az Országgyü-
lésnek a közoktatás helyzetéről /1978/
Az Országos Oktatási Tanács különkiadványa.
Statisztikai Kiadó, Budapest. 1978.

16. Közoktatás és művelődéspolitikai /Dokumentum-gyűj-
temény/ Tankönyvkiadó, Budapest. 1980.

b./

1. A párt ifjúságpolitikájának néhány kérdése /Az
MSZMP KB 1970. febr. 18-19-i ülése/ Kossuth Könyv-
kiadó, Budapest. 1970.

2. A középiskolai KISZ-szervezetek munkájának idő-
szerű kérdései. Dokumentum-gyűjtemény. 1978.

3. Ifjúságpolitikai dokumentumok III. kötet
Ságvári Endre Könyvszerkesztőség. 1981.

4. Az MSZMP az ifjúságért /A Magyar Kommunista Ifjú-
sági Szövetség fejlődése az MSZMP válogatott
dokumentumainak tükrében 1957-1980. Ságvári End-
re Könyvszerkesztőség. 1981./

5. Az állami oktatásról szóló 1972. június 15-i KB
határozat végrehajtásának tapasztalatai és a köz-
oktatás további fejlesztésének irányelvei. Az MSZMP
KB 1982. ápr. 7-i állásfoglalása/ Kossuth K. 1982.

c./

1. A KISZ IX. kongresszusa 1976.
2. A KISZ szervezeti szabályzatának módosításáról
Művelődésügyi Közlöny 1976. XX. évf. 16. sz.
3. Az ifjúsági és úttörőszövetség feladatai az állami
oktatás helyzetével és továbbfejlesztésével foglal-
kozó MSZMP KB határozat végrehajtásában. Ifjúság-
politikai dokumentumok II. kötet. Ifjúsági Lapkia-
dó V. 1976.
4. KISZ városi küldöttgyűlés jegyzőkönyve. Szeged.
1976. április 3.
5. KISZ városi küldöttgyűlés jegyzőkönyve. Szeged.
1978. május 27.
6. KISZ Csongrád megyei küldöttgyűlése. Szeged.
1978. június 17.
7. Országos KISZ-értekezlet. Budapest. 1979. május
19-20. Ifjúsági Lapkiadó V. 1979.
8. KISZ városi küldöttgyűlés jegyzőkönyve. Szeged.
1981. április 12.
9. KISZ Csongrád megyei Bizottság küldöttgyűlése.
Szeged. 1981. április 26.
10. Értékelni így is lehet. KISZ KB megbízásából.
Ifjúsági és Lapkiadó V. 1980.

Osztály- és létszámadatok a szegedi középiskolákról
az 1972/73. és az 1982/83. tanévben

Megnevezés	1972/73 tanév	1982/83 tanév
Iskolák száma /gimn.+szakközép./	13	14
Osztályok száma	185	204
Tanulók száma	6263	6519
Fizikai dolgozó szülők gyermeke	3159	1605
Eredményesen végzettek száma	6003	6233
Évfolyamismétlők száma	137	149
<u>Szaktanárképző intézetek</u>		
Iskolák száma	4	5
Osztályok száma /+egészségügyi, gyorsíró/	118	145
Tanulók száma	3342	4016
ebből I. évfolyam	1215	1603
középisk. végz.	193	95
Oktatott szakmák száma	x	74
Szakelméleti szakmai csoport	x	191

Megjegyzés: x = nem állt rendelkezésre adat

I. KISZ-SZERVEZETEK MEGOSZLÁSA IRÁNYÍTÁS SZERINT

/Szeged: 1975/76 - 1979/80/

Megnevezés	1975/76.	1976/77.	1977/78.	1978/79.	1979/80.
KISZ-szervezetek száma összesen	146	158	157	152	152
Ebből: bizottság közv. irány. asz.	54 92	59 99	67 90	68 84	69 83
Tanulói KISZ-szervezetek száma	28	27	27	25	24
Ebből: bizottság közv. irány. asz.	23 5	23 4	24 3	23 2	24 -
Alsóbb bizottság által irányított alapszerveze- tek száma	560	595	664	690	694

II. KISZ TAGLÉTSZÁM

/Szeged 1975/76 - 1980/81/

Megnevezés	1975/76.	1976/77.	1977/78.	1978/79.	1979/80.	1980/81.
KISZ-tagok száma össz. /fő/ Ebből: dolgozó tanuló	19.895 8.793 11.102	21.771 10.398 11.373	22.250 10.036 12.514	21.604 10.743 10.861	22.535 10.719 11.816	22.602 11.334 11.268
KISZ-tagokból - szakmunkás - középiskolás - egyetemi, főisk.	1.521 3.840 5.740	1.830 4.111 5.432	1.756 4.142 6.616	1.084 4.262 5.515	2.156 4.235 5.425	1.758 4.227 5.283
Pedagógus KISZ-tagok száma	-	-	147	224	☒	458

☒ / Nem állt rendelkezésre adat.

III. KISZ-TAG PÁRTTAGOK SZÁMA

/1976/77 - 1981/82/

	Szaktmunkás	Középisikolás	Felsőfokú	Összes kö- zépisk. tan.	Mindösszesen /dolg. + tanulói/
1976/77.	-	-	1	-	639
1977/78.	-	3	1	3	697
1978/79.	3	3	1	6	841
1979/80.	✠	✠	✠	✠	✠
1980/81.	1	2	17	3	1622
1981/82.	2	1	8	3	1702

✠ / Nem állt rendelkezésre adat.

2. sz. melléklet

ODB Működési Szabályzat

I. Osztálygyűlés

- 1./ Osztályszinten az önkormányzat legfelsőbb formája. Megválasztja az osztály-diákbizottságot, első osztályban december végéig /addig ideiglenes megbízással működik/, valamint minden tanévben /I-II-III. osztályok/ május 15. után az iskolai küldött értekezletet követően.
- 2./ Jóváhagyja vagy módosítja az ODB által készített éves munkatervet szeptember 15-ig.

A munkaterv főbb pontjai:

- az osztályközösség kialakítása, életének megszervezése, rendszeres programjai;
- a tanulók tanulmányi eredményének rendszeres ellenőrzése, konkrét segítség biztosítása;
- mozgósítás az iskolai és KISZ munkaterv feladatainak megoldására osztályszinten /megoldás módja, felelősök/;
- intézkedés a társadalmi munkanapló vezetésének módjáról;
- tartalmazza az osztályfőnöki munkatervvel összhangban az osztályrendezvények, kirándulások, kulturális megmozdulások tervét, felelőseit;
- az iskolai ügyelet megszervezése, felelősök kijelölése.

3./ Az ODB kéthavonta munkaterv szerint hívja össze az osztálygyűlést. Szükség esetén az ODB, az osztályfőnök javaslatára vagy az osztály 50 %-ának kérésére bármikor rendkívüli osztálygyűlés tartható. Időpontját 2 nappal előbb bejelentik az IDT-felelősnek.

Feladatai:

- évente egyszer az osztály neveltségi állapotának és tanulmányi helyzetének elemzése, esetleg az osztályban tanító tanárok, szülők meghívásával;
- a tanulók magatartásának és szorgalmának minősítése félév és év vége előtt;
- tájékoztatást kér a KISZ csoportvezetőktől, az osztály tagjainak a KISZ-alapszervezetekben végzett munkájáról;
- javaslatot tesz KISZ-tagfelvételi kérelem esetén azokban az esetekben, amikor az ODB véleménye nem egységes;
- javaslatot tehet a KISZ-tagság megszüntetésére;
- elfogadja negyedik osztályban február 15-ig a továbbtanulók, és áprilisig a többi tanuló jellemzését;
- jutalmazhat az osztály érdekében végzett rendszeres vagy kiemelkedő munkáért:

1./ szóbeli dicséret

2./ írásbeli dicséret faliújságon

3./ osztályfőnöki dicséretre javasolhat;

- felelősségre vonja az osztály közösségi életének megsértőit, a vállalt feladatot el nem végzőket, s a házirendet ismételten megszegőket. Adható fegyelmi büntetések:

1./ szóbeli figyelmeztetés

2./ írásbeli figyelmeztetés a társadalmi munkanaplóban

3./ megróvás faliújságon

4./ javasolható osztályfőnöki intő, rovó;

/A jutalmazások és büntetések minden esetben bejegyzésre kerülnek a társadalmi munkanaplóban./

- beszámoltatja az ODB-t az osztálygyűlések közötti és az egész tanév során végzett munkájáról. Joga van az ODB határozatainak megváltoztatására, indokolt esetben az ODB visszahívására;

- javaslatot tesz szociális juttatásokra /ösztöndíj, útiköltség térítés, menza, segélyezés stb./;

- joga van az osztályra vonatkozóan határozatot hozni, a Működési Szabályzatot kiegészíteni az osztályfőnökök egyetértésével. Határozatai nem kerülhetnek ellentétbe az egész iskola életét szabályozó dokumentumokkal /rendtartás, házirend, iskolai és KISZ munkaterv, ODB Működési Szabályzat/.

II. Osztály-diákbizottság

A választás javaslatátétel után titkosan történik. A titkárt név szerint 50 % fölötti szavazattal választják. A reszortokat a négy tag egymás között elosztja.

1./ Tagjai: - titkár,

- szervezőtitkár,
- tanulmányi felelős,
- kultúrfelelős,
- gazdasági felelős

2./ Munkájáról beszámol az osztálynak és az IDT-nek, esetenként az osztály szülői értekezletén.

3./ Feladatai:

- az osztály életének megszervezése, a munkaterv elkészítése és végrehajtása;
- szoros együttműködés az osztályfőnökkel; az osztályközösséget érintő valamennyi kérdés közös megbeszélése;
- az osztályvezetőség példát mutat a tanulásban és a házirend megtartásában, erre aktivizálja az osztály tagjait;
- a felelősök munkájának ellenőrzése, segítése, irányítása;
- vezetőségi ülést tart havonta, amelyre javasoljuk az osztályban lévő IKV és IDT rendszeres, a KISZ-csoportvezetők esetenkénti meghívását;

- határozatait szótöbbséggel hozza és a többség által elfogadott határozat a kisebbségre is kötelező, indokolt esetben az osztálygyűlés állásfoglalása dönt;
- tájékoztatja az alapszervezeteket a KISZ-tagok osztályban végzett munkájáról;
- véleményt nyilvánít az osztály tanulóival kapcsolatos iskolai fegyelmi ügyekben;
- megszervezi negyedik osztályban a tanulók jellemzésének elkészítését;
- az ODB-titkár az IDT ülésein részt vesz, akadályoztatása esetén helyettesítéséről gondoskodik, az ott elhangzottakról az osztályt és az osztályfőnököt tájékoztatja;
- ODB-titkár képviseli az osztályt és az osztály tanulóival kapcsolatos szociális, fegyelmi stb. megbeszéléseken, ezeknek határozatairól az osztályt tájékoztatja;
- az ODB-titkár az IDT-n javaslatot tehet az iskolai IDT munkájára vonatkozóan, továbbá az iskola és a KISZ-szervezet munkáját érintő kérdésekben. Utóbbiakat az IDT-felelős továbbítja.

III. Az osztály tagjainak joga és kötelessége

1./ A házirendben foglaltak.

2./ Részt venni az osztálygyűléseken, javaslatot tenni, véleményt nyilvánítani.

3. sz. melléklet

Az ODB működési rendje, hatásköre és feladatai

A KISZ politikai irányításával működő osztályszintű tanulói önkormányzat az osztály diákbizottság feladata, hogy tehermentesítse a KISZ-t, az iskolai rendtartásban előírt feladatok egy részének végzése alól, átvállaljon kimondottan iskolai jellegű feladatokat.

Diákbizottságokat csak osztályszinten hozunk létre, amelyeket a KISZ működtet. /5 tagú: titkár, szervező, gaz-i f., tan-i f., kult., sport f./.

Az osztály diákbizottságot az osztályközösség választja osztálygyűlés keretében, titkos szavazással. /Az első osztályokban a választásra csak januárban kerüljön sor, addig a KISZ-vezetőség által megbízott fiatal irányítja az osztályközösség tevékenységét./

A diákbizottság titkárává és reszortosaivá KISZ-tag és KISZ-en kívüli tanuló egyaránt választható. /Célkitűzésünk azonban, hogy a titkár lehetőleg KISZ-tag legyen./

A diákbizottság kettős felelősséggel tartozik munkájáért:

- választóinak, az osztályközösség tagjainak
- az iskolai KISZ-vezetőségnek /az osztálybizottság a KISZ-vezetőségben tevékenykedő diákbizott-

sági felelős útján rendszeresen tájékoztassa az osztály és a diákbizottság végzett munkájáról az iskolai KISZ-vezetőséget/

- a diákbizottságok tevékenységéhez segítséget nyújt az osztályfőnök, ezért munkájukról kötelesek beszámolni neki.

A diákbizottság kapcsolatai:

Az osztályönkormányzatok, az osztálydiákbizottságok politikai irányítója az iskolai KISZ bizottság. Az IKB-nak tagja a diákbizottsági felelős, aki állandó kapcsolatot tart fenn az osztályönkormányzatok vezetőivel, titkáraival. A diákbizottsági felelős informálja az ODB-k titkárait az IKB határozatairól, továbbítja az ODB-k titkárainak kéréseit, megjegyzéseit, javaslatait az IKB részére. A diákbizottsági felelős az összekötő szerepét látja el az IKB és az ODB titkárok között.

Az osztály diákbizottságok a nevelőtestület tagjai közül az osztályfőnökkel építsék ki a legszorosabb kapcsolatot, az osztályközösséget érintő valamennyi kérdést beszéljék meg közösen.

Az osztály diákbizottságok feladatai

Az osztály diákbizottságok feladatköre, alapvető feladata a Rendtartásban szerepelő, az iskola belső életét szabályozó kérdésekben az állami vezetés segítése, támogatása osztályszinten.

1. A Rendtartásban szereplő, az iskola belső életét szabályozó kérdésekben az osztályfőnök, a tanári testület segítése, támogatása /hetesek, ügyeletesek munkájának ellenőrzése, tisztaság, rend fenntartása, késés, hiányzás figyelemmel kísérése stb./

2. Az osztályközösség kialakítása, életének megszervezése, programjának megvalósítása /programját az of. munkatervével összhangban az of. bevonásával készíti el, színház-, mozi-, tárlatlátogatás, kirándulás, klubdélután rendezése, mozgósítás és részvétel az iskolai házibajnokságokon, kultúrrendezvényeken stb./

3. Az osztály tanulmányi munkájának segítése /iskolai és országos szintű tanulmányi versenyekre mozgósítás, szakköri tagok munkájának figyelemmel kísérése, a tanulók tanulmányi eredményének rendszeres ellenőrzése: érdemjegyek nyilvántartása, heti tanulmányi jelentés készítése: a gyengék segítésének megszervezése/.

4. Javaslatot készítenek a magatartási és szorgalmi jegyekre /készítenek folyamatos feljegyzést a tanulók magatartásáról, legyen pontos nyilvántartásuk a tanulók társadalmi munkájáról megbízatásaikról, leterheléséről - a feljegyzések alapján készítsék el a IV. osztályban a tanulók jellemzését; a KISZ-tagokét

az alapszervezet készíti el, de egyezteteti véleményét az ODB-vel/

5. Tájékoztassák a KISZ-en kívülieket a KISZ-tagság lehetőségéről, formájáról, megbízatásokkal, működtetéssel segítsék elő ezen fiatalok KISZ-taggá válását.

4. sz. melléklet

A KŐRÖSY JÓZSEF KÖZGAZDASÁGI SZAKKÖZÉPISKOLA ISKOLAI
ISKOLAI KISZ-SZERVEZETÉNEK AKCIÓPROGRAMJA AZ 1977/78.

MOZGALMI ÉVRE

I. Az 1976/77. MOZGALMI ÉVRŐL

Az elmúlt mozgalmi év munkáját az iskolai küldöttgyűlés nagyon elemzően értékelte. Felsorakoztatta eredményeinket és a figyelem középpontjába állította azokat a kérdéseket, amelyek megoldása erre a mozgalmi évre hárulnak.

Célkitűzéseinket, feladatainkat a KISZ IX. Kongresszusa határozta meg. Az iskola minden tanulójával megismertettük, feldolgoztuk a határozatokat /faliújságon, iskolarádión, vezetőképzőn, aktivista körökön, alapszervi taggyűléseken, Kilián-körökön, osztálygyűléseken/.

Szervezettségünk szépen fejlődött, folyamatosságára továbbra is különös gondot kell fordítanunk. Jelenleg 157 KISZ-tagunk van, ebből 12 Kiváló Uttörő volt.

Tanulmányi téren

- évekre visszamenőleg sikerrel szerepeltünk az Országos Tanulmányi Versenyen, pályázatokon /minden évben többen az 1-10. helyezett között/
- házon belül is kerestük a tanulmányi munka színvonalának emelésének módját /osztályok közötti versenyek, FIN alatt külön kiírás, korrepetálások, KISZ-

- csoportok tanulmányi versenye/. Feladat: a tanulmányi eredmény számszerű emelése is.

- 10 szakkörben ill. érdeklődési körben bővítették tudásukat az érdeklődők.

Szervezeti élet

- rendszeres, jól előkészített taggyűlések, vezetőségi ülések
- házi vezetőképzőink jól szolgálták a KISZ-aktivák munkájának színvonalasabbá tételét, a vezetői utánpótlás nevelését
- alapszerveinkben mozgalmas, élénk munka folyt, - tovább kell növelnünk az öntevékenységet.

Társadalmi munka

- az őszi társadalmi munkában a Konzervgyár és a gazdaság vezetőinek dicséretét mindig kiérdemeltük, az iskolák közötti versenyben élen jártunk.
- a "Tiszta virágos Szegedért" mozgalomban, fásítási akciókban szépen helytálltunk
- az iskolai könyvtár óriási munkát igénylő átrendezésében segítettünk
- a testvér úttörőszervezetnél és iskolánkban is társadalmi munkát végeztünk. /legalább 70 fő/
- az építőtáborokban nagy létszámmal vettünk részt
  - lányaink idén nyáron is elnyerték az első helyet, zászlót.

Sportmunka

- a tömegsportrendezvényekre az iskola valamennyi tanulója bekapcsolódott
- a versenysportban számos sikert értünk el atlétikában, kézi- és röplabdában, tájékozódási futásban
- az ODK-túráin átlag 50 fő vett részt egy-egy alkalommal
- a honvédelmi napok lebonyolítása magas színvonalú Ifjú Gárda rajunk a városi Ifjú Gárda Szemlén I. helyezést ért el.

Kulturális munka

- ünnepségeink magas színvonalúak, méltók az évfordulóhoz
- irodalmi színpadunk műsorát mindig nagy siker kíséri
- minden tanuló váltott színházbérletet
- az irodalmi esteken 50-80 fő vett részt
- alapszervezeteink tárlat-, múzeum- és kiállítás látogatásokat szerveztek.

Nagy-nagy büszkeséggel és örömmel tölt el bennünket, hogy a KISZ Központi Bizottsága a legmagasabb kitüntetéssel, a Vörös Vándorzászlóval ismerte el a munkánkat. Még nagyobb felelősséget és kötelezettséget érzünk e nagyszerű kitüntetés kiérdemlésének bizonyi-

tására. Olyan munkát akarunk végezni az idén is, mely-
lyel megőrizhetjük a zászlót.

II. Az 1977/78. MOZGALMI ÉV LEGFONTOSABB CÉLITÜZÉSEI

Ebben a mozgalmi évben iskolai KISZ-szervezetünk az MSZMP XI. Kongresszusa célkitűzéseinek valóra vál-
tására a KISZ IX. Kongresszusa határozatainak követke-
zetes végrehajtására törekszik. Akcióprogramunkat az
Oktatási Minisztérium és KISZ Központi Bizottsága
együttes irányelveinek a figyelembevételével tervez-
tük.

Legfontosabb célkitűzéseinknek alapvető feladataink
maradéktalan teljesítését, magasabb színvonalú, ered-
ményesebb munkavégzést, aktív, a közélet, a minden-
napi politika eseményeire érzékenyen reagáló KISZ-
tagok vezetését tekintjük.

A béke és a haladás erői világszerte készülnek
a NOSZF 60. évfordulójának megünneplésére. Hazánk
dolgozóihoz hasonlóan, akik munkaversenyekkel, fel-
ajánlásokkal emlékeznek meg az évfordulóról, mi is
külön jubileumi programmal készülünk, amely az egész
mozgalmi éven végighúzódik. Versenyeket, pályázato-
kat, hirdetünk meg, amelyek közül néhány a tanév végé-
ig, mások november 7-ig tartanak.

Szeretnénk, ha az évforduló jelentőségének meg-

felelősen KISZ-tagjaink, de KISZ-en kívüliek is minél szebb eredménnyel vennének részt ezeken a programokon.

A jubileumi program főbb eseményei:

1. "Győzelmes 60 év" címmel egyéni rejtvénypályázatot indítunk 5 héten át, amelyhez a sajtótermékek ismerete elengedhetetlenül fontos.
2. A hagyományos tanulmányi versenyünk keretében november 7-ig külön egyéni, és osztályok közötti tanulmányi versenyt indítunk, valamint harcot a legkevesebb elégtelen és elégséges eredményt szerzett osztály címért.
3. Osztályfaliújság versenyt hirdetünk, valamint versenyt a központi faliújság szerkesztésében az osztályok és az alapszervezetek között.
4. Jubileumi iskolarádió adásokat, külön jubileumi iskolaújságot, "STATI"-t szerkesztünk.
5. Új iskolai hagyományt teremtő versenyt indítunk el a KISZ-csoportok között a
    "KIVÁLÓ KISZ-CSOPORT" és a
    "JÓ KISZ-CSOPORT"

kitüntető cím és vándor emléklakett elérésére, amelyet első ízben november 7-én ítélünk oda a követelményeknek megfelelő legjobb csoportnak.

6. Kiállítást szervezünk a NOSZF tiszteletére a Szovjetunió 60 évének eredményeiről.
7. Csongrád, Békés, Bács megye közgazdasági szak-
középiskolái részére meghirdetjük és lebonyo-
litjuk a közgazdasági vetélkedőt, a Szovjet-
unió történelmének gazdasági eredményeiről,
eseményeiről.
8. Élménybeszámoló a II. Szovjet-Magyar Barát-
ság - Fesztiválról - Zsiga Sándor - iskolánk
volt KISZ titkára tartja.
9. Szocialista építésünk eredményeit, a gazdál-
kodás elméleti és gyakorlati kérdéseit ismer-
tető előadást szervezünk a közgazdasági és
matematika szakkör keretében és rendezésében
a szakma kiváló szakembereinek bevonásával.

A mozgalmi év második felében különös hangsúly-
lyal foglalkozunk a Kubában megrendezésre kerülő XI.
VIT előkészítésével, hangulatának megteremtésével,
tavaszi programjainkat ennek jegyében szervezzük.

III. FŐBB CÉLKITÜZÉSEINK, FELADATAINK

1. Alapvető kötelességünk: becsülettel, legjobb ké-
pességeink szerint tanulni!

Legfontosabb feladatunk a tanulmányi eredmények

növelése, a gyengébb tanulók segítése, felzárkóztatása.

A legmegfelelőbb formákat igyekeztünk megválasztani ezekre, az eredmények növelésére. Tanulmányi verseny van a KISZ-csoportok között osztályokon és alapszervezeteken belül.

A meghirdetett Kiváló és Jó KISZ-csoport cím alapvető követelménye az ezekben való helytállás.

Korrepetálással, tanuló párokkal szeretnénk segíteni a gyengébbeknek /elsősorban osztályszinten, ha szükséges és megoldható, akkor alapszervezetekben is/.

A közösségek nevelő- és hatóerejére támaszkodunk elsősorban.

Szorgalmazzuk a különböző tanulmányi versenyeken, pályázatokon való részvételt /OKTV, OKSZT, megyei versenyek/.

Az ERKÖTEX keretében tanulmányi verseny folyik:

- I. osztály részére - magyarból, kémiából,
- II. osztály részére - történelemből,
- III. osztály részére - matematikából.

A versenyek megszervezését, lebonyolítását az ERKÖTEX egy-egy iskolai KISZ-szervezete vállalta.

A tanulmányi versenyek formái iskolánkban:

- egyéni
- osztályok közötti

- KISZ-csoportok közötti alapszervekben
osztályokban

- 1-1 időszakra /november 7 - FIN/

külön kiírás, szempontok szerint.

Különös figyelmet fordítunk a szakkörökbe, érdeklődési körökbe való mozgósításra. Ebben a tanévben tanulóink 10 szakkörben és 4 érdeklődési körök munkájában vehetnek részt. A szakkörökben és érdeklődési körökben elvárjuk az aktív munkát és egyéni vállalásainkat is eszerint értékeljük.

Részt kívánunk venni a szakirányú továbbtanulásra való mozgósításban is.

Ebben a mozgalmi évben beindítjuk iskolánkban a KISZ-RADAR-t, igaz tavaly is feladatul tűztük ki a "Vedd észre, tedd szóvá, oldd meg!" jel-szót.

Feladatul az iskola berendezésének, felszereléseinek védelmét és óvását tettük, s minden közösségellenes cselekedetet megakadályozni és megelőzni igyekeztünk! Fő területének tartjuk az új tanulási módszerek feltárását, megismertetését.

Részt vállalunk a szemléltető eszközök készítésében. A KISZ-RADAR feladatait, a radar-őrjáratot iskolánkban minden alapszervezet 1-1 KISZ-csoportja vállalta.

2. Politikusabban, aktivabban!

A szervezett politikai képzések hagyománya az iskolánkban megvan. Minden alapszervezet mellett működik egy KILLIÁN-kör. A körök a Killián-köri bizottság vezetésével egységes tematikát dolgoznak ki, foglalkozásaikat két hetente tartják, figyelemmel kísérik a kör tagjainak munkáját, a legkiemelkedőbbeket már korábban is javasolják a KISZ-tagjai sorába.

Az aktivista-körök számát az idén eggyel növeltük. Ebben a mozgalmi évben 4 kört indítunk:

- I. az alapszervi vezetőségek + IKE
- II. az ODB-k
- III. KISZ-csoportvezetők
- IV. a faliújság, rádió, iskolai újság, plakáttervezők részére.

Ilyen eloszlásban néhány módszertani foglalkozást is tervezünk, a KISZ-szervezet életének kérdéseiről, a funkciókról a funkciósök munkájának segítésére.

Vitakört a KISZ-en kívüliek és a funkcióval nem rendelkező KISZ-tagjainak számára szervezünk, jogász hallgató /Salamon András/ vezetésével, aki már tavaly is sok nagysikerű előadást tartott, beszélgetést kezdeményezett. Még más körök tagjai is tömegesen járnak a Vitakör foglalkozásaira.

A szervezett képzésen túl ugyancsak nagy hang-

súlyt fektettünk az ifjúsági és politikai lapok, folyóiratok megrendelésére, olvasására.

Az akció keretében 90 tanulónk rendelte meg pl. a Magyar Ifjúságot az iskolában, továbbá 40 tanulónak a lakására van előfizetve. Szorgalmazzuk a Szovjetunió, a Magyarország és az IM lapok olvasását.

Az alapszervezetek, körök, politikai vetélkedőt, TOTO-kat, beszámolókat terveznek.

Az általános ismereteken, tájékozottságon túl arra kell törekedni, hogy tagjaink ennek szellemében éljenek, dolgozzanak, és emeljenek szót mellette.

Feladatunknak érezzük még, hogy új tagjainkkal is megismertessük az Áprilisi határozatokat és KISZ IX. Kongresszusának határozatait.

A politikai képzésben kérjük a tanári testület segítségét is.

Továbbra is előtérbe helyezzük mozgalmi dalkultúránk ápolását, minden fórumot felhasználunk dalkincsünk gazdagítására, s minden fórum, munkavégzés vidám, KISZ-es hangulatának megteremtésére.

A NOSZF méltó megünneplése elsődleges célunk, feladatunk, amely a külön jubileumi program szerint történik.

Szolidaritási röpgyűléseken teszünk hitet és ezzel segítjük a világ népeinek szabadságukért foly-

tatott harcát.

Az 1978. évi forradalmi ifjúsági napok rendezvényeit hagyományunkhoz hiven, hazánk 3 jelentős történelmi évfordulójához kötjük, és külön intézkedési tervet készítünk.

Célunk, hogy a 3 hétig tartó rendezvénysorozaton tagságunk minden tagja nagyobb önállósággal, kezdeményezőkésséggel vegyen részt.

Ide tartozik a XI. Világifjúsági és Diáktalálkozóra való felkészülésünk is.

Iskolánkban külön Ifjúgárda alapszervezet alakult az előző mozgalmi évben, amelynek fő feladata a szocialista hazafiságra, proletárinternacionalizmusra és honvédelemre való nevelés. Ifjúgárda rajainak a felét képezik az iskolai ügyeletes gárdának, amelynek feladata az iskolai rend és fegyelem mindennapos biztosítása, ennek érdekében hetenkénti váltással ügyelet, a rendezvények fegyelmének, szervezettségének biztosítása.

3. "Edzett ifjúságért" tömegsportmozgalom

A KISZ IX. Kongresszusa határozata szellemében arra törekszünk, hogy minden tagunk és iskolánk minden tanulója rendszeresen sportoljon. Ehhez az iskolában minden feltétel adott. Továbbra is "Mazsola tornát" szervezünk a nem versenyzőknek, és büszkén

valljuk, hogy éppen iskolánk példájára megyei programként került meghirdetésre. Hetente 2 alkalommal mazsola tornán vagy 2000 m futáson veszünk részt, hetente 3 alkalommal kézilabda, röplabda edzésekre járunk. Arra törekszünk, hogy minél nagyobb számban vegyünk részt a sportrendezvényeken és a jelvénytulajdonos versenyen minden KISZ-tagunk valamelyik fokozatot érje el.

Vállaltuk a versenyek, a rendszeres sportolás szervezését, irányítását is.

Az Edzett ifjúságért mozgalom iskolai megnyitójaként nagyméretű megmozdulást, iskolai kirándulást szervezünk honvédelmi programmal, játékkal, sportversenyekkel.

Minden KISZ-tagunk vállalta, hogy legalább 1 ODK-túrán részt vesz, sikeresen szeretnénk részt venni az ODK-versenyeken, tájfutók versenyein, helyismereti versenyeken is. Az ODK-mozgalom tömegesítésére törekszünk. Az ODK túrákon való részvétel része a KISZ-csoportok közötti versenyeknek.

Az alapszervezetek, osztályok külön túrákat kirándulásokat is terveznek.

Felkészülünk az országjáró diákkörök városi, megyei találkozóira. Előzetesen iskolai versenyt szervezünk.

Mozgósítunk az egész tanévre szóló iskolai házi-bajnokságokra, s minden iskolai sportprogramra, valamint iskolán kívüli sportnapra, mezei futóversenyekre, az MHSZ összetett honvédelmi és lövészversenyére, az iskolák közötti bajnokságokra, versenyekre. Versenysportban az eddigiekhez méltó újabb eredményekre törekszünk.

4. Kultúrális élet

Eddigi hagyományainkhoz hiven idén is arra mozgósítunk, hogy minden tanulónak legyen színházbérlete. Szorgalmazzuk a hangversenyek látogatottságát is és továbbra is nagy létszámban veszünk részt az irodalmi esteken.

Az alapszervezetek külön is szerveznek tárlat-, mozi-, képtár-, kiállítás látogatást, vitával egybekötve.

Rendszeresen működtetjük hetente 3 alkalommal az iskolarádiót az alapszervezetek és az osztályok műsorszerkesztésével, amelyeket a szerkesztőbizottság fog össze, irányít.

Iskolaújságunkat, a "STATI"-t évente 4 alkalommal adjuk ki. Az iskolai és az osztályfaliújságok között versenyt hirdetünk az egész mozgalmi évre. Célunk a faliújságok tartalmának, kivitelének aktualitási

tásának fokozása. Külön bizottságunk fogja össze a faliújság, a rádió, az iskolaújság és plakát készítői szerkesztőit, felelőseit.

Az alapszervezetek és az osztályok műsoros klubdélutánokat tartanak, amelyekre testvérosztályokat is meghívunk.

Nagy ünnepeinkről, az évfordulókról alapszer-
vi keretben is megemlékezünk. Egy-egy iskolai ünne-
pély megszervezése, lebonyolítása mindig egy-egy
alapszervezet felelősségével történik.

Az alapszervezetek műsoros köszöntőt készíte-
nek az első osztályosok fogadására, amelyet test-
vérúttörő szervezetünkkel együtt tartunk.

Kiállítással szeretnénk még emlékezetesebbé
tenni a NOSZF 60. évfordulójáról szóló megemlékezé-
sünket.

V. Társadalmi munka, építőtábor

Feladatul tűztük ki, hogy az őszi konzervgyá-
ri és mezőgazdasági munkaakciókon KISZ-taghoz méltó-
an, példamutatóan dolgozunk, segítsük és szervezzük
az eredményes munkavégzést. Szeretnénk élen maradni
az iskolák közötti versenyben. Ebben az évben is nagy
számban veszünk részt az "1 órát Szegedért" és a kör-
nyezetvédelmi akciókon.

Folytatjuk a fém- és hulladékgyűjtést.

Minél nagyobb mozgósításra törekszünk, az iskolaudvar rendezésével kapcsolatos munkában, s folytatjuk az iskoláért végzett társadalmi munkát minden alapszervezetünkben.

Külön társadalmi munkát tervezünk az alapszervezetek részére és a nem KISZ-tagokat is igyekszünk bevonni, a VIT-alap segítségével 1 napi munkabérünket ajánljuk fel.

Bekapcsolódunk a fásítási programba, parkosítási munkákba. Szeretnénk elérni, hogy minden KISZ-tagunk vegyen részt építőtáborban, és újabb zászlóval gazdagítsuk eddigi eredményeinket.

VI. KÜLSŐ KAPCSOLATAINK

1. Ebben a mozgalmi évben is fontos feladatunknak tekintjük a Tanárképző Főiskola II. Rákóczi Ferenc úttörőcsapatával való együttműködésünket.

Akcióprogramjainkat egyeztetve közös műsorokra, vetélkedőkre, sportversenyekre készülünk. Továbbra is megismertetjük a VII.-VIII. osztályos úttörőket a KISZ-élettel, a Killián-körök munkájával, a tagfelvétel követelményeivel, az alapszervezetek életével. Pályaválasztásukhoz segítséget szeretnénk nyújtani iskolánk megismertetésével.

Az úttörőkkel való kapcsolat, ébrentartását, erősítését a Ho Si Minh alapszervezet vállalta.

2. József Attila alapszervezetünk vállalta a Gyermekekotthoni gyermekek patronálását, amelynek programját ebben az évben tovább szeretnénk gazdagítani. Együttműködési szerződést kötöttünk.

3. Vállaltuk a Petőfi telepi óvoda patronálását, társadalmi munkaakciókat teszünk az óvoda berendezésének felújítására, az udvar, a kert gondozására, valamint játékokat készítünk. Ezt a patronálást a II. b osztályosok vállalták.

4. Az iskolai Vöröskeresztes csoport taglétszámát növeltük, jelenleg 72 tagja van a csoportnak. Szerződést kötöttünk a III. kerületi tanáccsal idős, egyedülálló emberek segítésére. Ezenkívül iskolai tanfolyamot indítottunk.

5. Tovább erősítjük kapcsolatainkat a Konzervgyárral a sport és kulturális élet területén.

6. Az ATIVIZIG "Hámán Kató szocialista brigádja" is tovább bővítjük kapcsolatainkat, akik a III.

a osztály diszítéséhez, tablók készítéséhez, nyújtanak segítséget, mi pedig Hámán Katóról tabló készítését vállaltuk.

7. Uj külső kapcsolat kialakítására törekszünk a VOLÁN 10. sz. MHSZ Lövész Klubjával, akik Ifjú Garda alapszervezetünk patronálását, kiképzését segíthetnék.

8. Több éves hagyományunk folytatása az ERKÖTEX a 4 iskola testvércapcsolata, amelynek keretében politikai vetélkedőt tartunk a Szovjetunióról, tanulmányi versenyt az I.-II.-III. évfolyamok részére - közülük a magyar verseny szervezését, rendezését vállaltuk.

Műsoros klubdelutánokat szervezünk ugyancsak az egyes iskolák felelősségével, vezetésével az Erdészeti Szakközépiskola klubjában.

Kőrösy József Közgazdasági
Szakközépiskola
KISZ-Bizottsága

5. sz. melléklet

A Kőrösy József Közgazdasági Szakközépiskola Angela

Davis alapszervezetének

Akcióprogramja 1978/79

A múlt évben KISZ-szervezetünk elnyerte a KISZ KB Kiváló KISZ-szervezet zászlaját. További célkitűzéseinket is ennek szellemében tűzzük ki, s valószínűsítjük meg, hogy továbbra is méltóak lehessünk e nagy kitüntetéshez, és megpróbáljuk visszaszerezni a Vörös Vándorzászlót.

Főbb célkitűzéseink:

- I. A KISZ IX. Kongresszusa határozatainak szellemében élünk.
- II. Tanulmányi téren a pontos, az eredményes tanulmányi munkára törekszünk.
- III. Gondot fordítunk a vezetőség utánpótlására, s őket folyamatosan feladatokkal látjuk el.
- IV. Minden tanuló sportolását szorgalmazzuk, a rendezvények látogatottságát növeljük.
- V. Részt veszünk társadalmi munkaakcióban.
- VI. Készülünk a diákparlamentre.
- VII. Törekszünk arra, hogy a tagság, a társadalom művelt tagjává váljunk.

Szervezeti és politikai élet:

1. Minden tanuló jár vitakörre, vagy aktivisták körére.

2. Kilián-kört indítunk, amelynek munkáját rendszeresen ellenőrizzük.
3. A tagság folyamatosságát kívánjuk biztosítani. A kiváló úttörőket év elején felvesszük.
4. A szolidaritási akciókkal támogatjuk a világ haladó erőit, megszervezésében részt veszünk.
5. Az alapszervezet 5 fős csapattal indul a SZU-vel télkezőn.
6. Az elsős KISZ-csoport munkájának folyamatos irányítása és figyelemmel kísérése főbb feladatunk.
7. Az alapszervezet létszáma: 32 fő
Kilián-kör létszáma: 16 fő
8. Figyelemmel kísérjük a kollégisták kollégiumi munkáját.
9. Két hetente vezetőségi, három-négy hetente taggyűlést tartunk.
10. Mozgósítunk az építőtáborokba.
11. Versenyt szervezünk a Tanácsköztársaság kikiáltásának 60. évfordulója tiszteletére.

Tanulmányi munka:

1. A KISZ-csoportok indulnak a Jó és Kiváló KISZ-csoport érem elnyeréséért.
2. A tanulmányi felelős figyelemmel kíséri a tagok munkáját, és a gyengébbeket a jobb eredmény elérésére serkenti.

Minden taggyűlésen köteles beszámolni a tanulmányi helyzetről.

3. Próbáljuk megvalósítani a bukás mentes alapszervezetet.
4. Mozgósítjuk a tagokat szakkörökbe.
5. KISZ-csoportok közötti tanulmányi csapatversenyt indítunk /matematika, gazdasági és jogi ismeretek, pol. gazd./.
6. Minden tag részt vesz az osztályok közötti tanulmányi versenyben.
7. Az ERKÖTEX tanulmányi versenyben részt veszünk.
8. Indulunk a tanulmányi versenymozgalomban.
9. "Vedd észre, tedd szóvá, oldd meg" jelszó alatt Radar csoportot szervezünk.

Sport munka:

1. Részt veszünk teljes létszámmal az Edzett Ifjúságért jelvényt szerző versenyben.
2. Minden tag ODK túrán vesz részt. Mozgósítunk az ODK-ba.
3. A tagok vagy mazsolára, vagy edzésre vagy futásra járnak.
4. A sport versenyekre szurkológárdát szervezünk.
5. Feladatunk a sport tömegesítése és rendszeresítése.
6. KISZ-csoportok közötti sportversenyeket szeretnénk megvalósítani.

7. Sportfelelősünk szervezőként segíti az iskolai tömegsportot.

Kultúrmunka:

1. Mozgósítás érdeklődési körökbe /pl. irodalmi színpad/
2. Az iskolai propagandaeszközök támogatása /rádió, statí/
3. Kilián-körön és a taggyűlésen mozgalmi dalokat tanulnak a tagok.
4. A szabadidő hasznos eltöltésének érdekében mozilátogatás, képtárlátogatást szervezünk.

Társadalmi munka:

1. A párt megalakulásának tiszteletére iskolánkat szépitjük, vagyontárgyait óvjuk.
2. A város vagy az iskola által szervezett társadalmi munkán részt veszünk.
3. Az építőtáborokba mozgósítjuk a tagokat, hogy a 4 év alatt egyszer mindenki vegyen részt.

Külső kapcsolataink más iskolákkal:

1. Figyelemmel kísérjük az ifjvezetők munkáját.
2. Az úttörőkkel fenntartjuk a kapcsolatot.
3. Az ERKÖTEX-szel kiépítjük a kapcsolatunkat, s a programok szervezését a mi alapszervezetünk vállalja.

Alapszervi vezetőség

6. sz. melléklet

A KILIÁN-KÖRI FOGLALKOZÁSOK IRÁNYELVEI

A Kilián-próba tartalma:

Minden belépni szándékozó tanuló ismerje meg:

- Az ifjúsági mozgalom történetét, a KISZ szervezeti szabályzatát, az ifjúsági mozgalom időszerrű kérdéseit.
- Az iskolai KISZ-szervezet hagyományait, jelenlegi tevékenységét, az alapszervezetek sajátos munkájáról.
- Kapcsolódjon be az iskolai közösségek tevékenységébe, vállaljon közösségi feladatokat a mindennapi iskolai kötelességek becsületes elvégzésén felül.
- Képességeinek megfelelően tanuljon.
- Legalább egy taggyűlésen vegyen részt.
- Az iskolai ODK-keretében legalább egy túrán vegyen részt.

Általános utasítások:

- Rendszeresen vezessük a munkafüzetet, a könyv témájával párhuzamosan.
- A kör tagjai egy-egy témából előre készüljenek fel.
- Az alapszervezetben, osztályban is adjunk feladatokat, megbízatásokat a tagoknak, segítsük

a leendő KISZ-tagokat, hogy minél jobban kapcsolódjanak be az alapszervezet munkájába.

- Minden foglalkozásra ütemezzük be mozgalmi dal-tanítást.
- Az egyéni feladatvállalásokat a KISZ-csoportve-zetők rendszeresen vezessék.

A foglalkozások ütemterve:

1. Beszélgetés az úttörő munkáról, kapcsolata a KISZ-szel.
Helye: Iskolán kívül, pl. Várkert
Játék, ének, daltanulás
2. Az iskolai KISZ-szervezet felépítése, tevékeny-sége
  - az iskolai KISZ-szervezet általános célja és feladata
  - Kilián-kör - a tagépités új formája
  - szervezeti felépítés /vertikális/
3. A KISZ szervezeti szabályzata
Kilián György élete
4. A KISZ története napjainkig /21. oktatási anyag/
  - első lépések
  - a KIMSZ
  - az illegalitás időszaka
  - a felszabadulás után
5. A KISZ története, tevékenysége a középfokú tanin-

tézetekben a KISZ kommunista, politikai jellege

- célunk a szocialista emberre nevelés
- iskola és politika
- tettekkel politizálni
- forradalmi örökségünk szellemében

6. A KISZ szervezeti élete

- szervezeti élet fogalma, funkciói
- alapszervezet, taggyűlés

Szervezeti eredmények

- KISZ-tagok egyéni feladatvállalása
- a KISZ-vezetők választása
- az akcióprogram

7. A Rendtartás, a Házi rend

- a Rendtartás, megvalósítása: KISZ feladat
- KISZ-tagok jogai és kötelességei

8. A vallásról

- az állam és az egyház
- a vallás a szocialista társadalomban
- összeegyeztethető-e a KISZ és a vallás

9. A közösség, a közösségi gondolkodás, felelősség /44. sz. okt. s./

- fogalma
- kialakításának módjai
- öntevékenység, önállóság
- a közösségi együttélés szabályai

- egyéni, közösségi érdek
- a közösség nevelőereje, a közösségért végzett munka

10. Záró, értékelő foglalkozás

Magyar Kommunista Ifjúsági

7. sz. melléklet

Szövetség Szeged városi Bizottsága

A középiskolai KISZ-tagfelvétel általános szempontjai

1. Év eleji felmérés szempontjai:

- a./ Mektől meddig volt úttörő, milyen funkciót töltött be és hogyan végezte a munkáját?
- b./ Volt-e úttörőtáborban?
- c./ Volt-e vezetőképző táborban?
- d./ Volt-e ifivezető, ha igen hol és hogyan dolgozik?
- e./ Részt vett-e az Úttörőház által szervezett vetélkedőkön, mikor és milyen eredménnyel?
- f./ Az általános iskolában milyen szakkörben tevékenykedett?
- g./ Jelenleg milyen szakkör vagy érdeklődési kör tagja?
- h./ Részt vett-e szaktárgyi versenyen, milyen tárgyból, milyen eredménnyel?
- i./ Milyen volt a tanulmányi eredménye az ált. iskolában?
- j./ Milyen úttörő kitüntetést kapott?

II. A tanuló személyisége:

- a./ Adottságai, képessége, érdeklődési köre?
- b./ A közösséghez való viszonya
- c./ Tanáraihoz való viszonya
- d./ A közösségben elfoglalt helye

III. Tanulmányi munka:

- a./ Tanulmányi munkája /javult, romlott/
- b./ Hogyan befolyásolja a KISZ munka a tanulást?

IV. A tanuló világnézete:

- a./ Politikai tájékozottsága, érdeklődése
- b./ Milyen a politikai állásfoglalása tanuló társai körében?

V. A "KISZ ismeretek" c. foglalkozásokon végzett munkájáról:

- a./ Részt vett-e a "KISZ alapismeretek" foglalkozásain és hogyan?
- b./ Vállalt-e önként és rendszeresen feladatokat?
- c./ A rábízott feladatokat hogyan hajtott végre?
- d./ Lelkesen végzett-e társadalmi munkát?
- e./ Az alapszervezeti munkába bekapcsolódott-e?
- f./ Részt vett-e politikai oktatásban?
- g./ Elért eredményei és emberi tulajdonságai alapján alkalmas-e KISZ tagságra?

8. sz. melléklet

Szemponatok a KISZ-alapszervezetek munkájának értéke-
léséhez

Az alapszervezet neve:

Az alapszervezet titkára:

Patronáló tanár:

Taglétszám: fő

Szervezettség: %

Lakóhelyén KISZ-tag: fő

1./ Szervezeti élet

/a vezetőség szervező, ellenőrző, értékelő munkája, a vezetőségi tagok együttműködése, a titkár tevékenységének jellemzői, az IKB irányító tevékenységének hasznosítása, a munka tervszerűsége, rendszeressége, minősége, szervezeti fegyelem, az akcióprogram végrehajtása/

2./ Tanulmányi munka

3./ Politikai képzés

4./ Sport-kultúrmunka

5./ Az előző mozgalmi év értékelésébe foglalt javaslatokból mit, hogyan valósított meg az alapszervezet?

6./ Javaslatok a következő mozgalmi évre.

9. sz. melléklet

ÉRTÉKELŐLAP

/TANULMÁNYI MOZGALOM/

tanulm. eredményt javít
" " szinten tart
szakköri tevékenység
Tanulm. verseny indul
pályázatot készít
tanulópárnak segít
kiselőadást tart
vetélkedőn részt vesz
szemléltető eszk. készít
egyéb
Kultúr. tev.
érdeklődési körre jár
/énekkar, irod-i színpad
faliújság, rádió, újság
/állandó/
ünnepségen szerepel
színházba jár
TIT- és egyéb előadásra
jár
könyvtárba jár
egyéb
Sport
szakoszt.-ban sportol
mazsola, 2000 m futás
házi bajnokságon részt
vesz
ODK, városismereti vers.
egyéb
Társadalmi munka
iskoláért, kollégiumért
Szegedért
építőtábor
egyéb
Társadalmi tevékenység
UG-tag
ifivezető
óvoda patronálása áll.
nevelőotthoni gyerekek
egyéb
Megbízatus
állandó KISZ
állandó osztály
állandó kollégium
ideiglenes

Osztály:

Tanár:

Névsor:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.

10. sz. melléklet

ÉRTÉKELŐLAP

/TANULMÁNYI MOZGALOM/

Tanév:

Osztály:

Létszám:

1. A tanuláshoz való viszony

Név	Aktiv, megbizha- tó, pontos mun- kát végez	Képességeinek megfelelően ta- nult	Képességei alat- ti szinten tel- jesített
Megoszlás	fő		
	%		

2. Tanulmányi átlag:

/heti átlagokból/ .....

- ötösök száma: ..... db 1 főre jutó
5 száma: .....
- egyesek száma: ..... db 1 főre jutó
1 száma: .....

3. Kiemelt tantárgyak:

1. .... átlaga: .....
2. .... átlaga: .....
3. .... átlaga: .....

4. Egyéni feladatok teljesítése:

M e g n e v e z é s	Fő	Tantárgy
=====	=====	=====

Vetélkedőkön résztvevő

---

szervező

Politikai képzési elő-
adást tartott

Szakköri előadást
tartott

Kiselőadást tartott

Egyéb /szemléltetőeszkö-
zök készítése, fólia, táb-
lázatok, tanulmányokkal kap-
csolatos cikkek készítése
stb./

---

5. Részvétel az egyéni tanulmányi versenyeken:

/pályázat, OKTV, megyei, iskolai versenyek/

Tantárgy	Tanuló neve	Eredménye
----------	-------------	-----------

---

6. Részvétel az önképzésben:

a/ Szakköri tagok száma:

b/ Sportolók száma:

c/ Énekkari tagok száma:

d/ TIT tanfolyamra járók száma:

e/ Könyvtári tagok száma:

f/ Színházba járók száma:

g/ Mozi, múzeum, tárlatlátogatók száma:

7. Alkalomszerű feladatok:

a/ Ünnepeken szereplők száma:

b/ Koszorúzáson, felvonuláson résztvevők száma:

c/ Társadalmi munkát végzők száma:

8. Késések száma: ..... db

A késő tanulók neve:

9. Igazolatlan órák száma: ..... óra

1 főre jutó igazolatlan órák száma: ..... óra

10. Szöveges értékelés:

/Az osztály tanulmányi fegyelme, munkához való viszonya, kritikus tantárgyak, kiemelkedő tanulók problémás tanulók stb./

/TANULMÁNYI MOZGALOM/

1. Tanév:
2. Osztály:
3. Létszám: Ebből fizikai:
4. Tanuláshoz való viszony az osztályban:

Név	Érdeklődés s.		Órai aktivitás		Munkavégzés sze- rint	
	érdekl.	közömb.	aktiv	passz.	egyenl.	egyenetl.
Megoszlás						

5.

Tantárgyak	Szinten mara- dó	Emelkedő	Csökkenő	/Kritikus tanulók/
Megoszlás				

6. Az osztály megoszlása szorgalom szerint

Törekvők	Megbízhatók	Hanyagok
Megoszlás		

6. Szöveges értékelés /az oszt. összképe, kiemelkedők, képesség szerint, fizikaiak, rendszeresség, okok, javaslatok stb./

7. Egyéni feladatok vállalásának teljesítése

Megnevezés	Név	Értékelés
Megoszlás		

Folyamatos

Szakkörök	Név	Értékelés
Megoszlás		

8. Részvétel az egyéni tanulmányi versenyben

Tantárgy	A tanuló neve	Eredmény
Megoszlás		

9. Részvétel az önképzésben

Képzési forma	A tanuló neve	Eredmény
Megoszlás		

10.

Késések száma:

Megoszlás:

Igazolatlan órák:

Megoszlás:

Összesen /pontszám/:

Helyezés: